

TRDNE VEZI Z ZGODOVINO

Ravnam je bila zaupana velika naloga, da s startom Titove štate začnejo prvo od letošnjih pomembnih prireditev in proslav v počastitev praznikov in drugih zgodovinskih obletnic. In se predrami resnica, da ni ljudstva na svetu, ki bi imelo toliko praznikov, povezanih z bližnjo politično in narodnoosvobodilno preteklostjo kot mi, Jugoslovani.

Globoko sega to osnovno spoznanje, razkriva razglede stolet-

ja nazaj v zgodovino večno podjarmljenih, večno komu služečih, zmeraj od koga okupiranih narodov in narodnosti. Politični v najširšem pomenu besede in vojaško bojeviti so naši prazniki. Vsak po svoje spominja na trpljenje, žrtve, upor in zmago.

Ze dva najbližja sta takšna!

— 27. aprila 1941 je mali slovenski narod sklenil upreti se takrat vojaško najmočnejši velesili na svetu. Hladno razumsko gle-

dano je bilo to brezumno dejanje, v resnici zgodovinski dokaz, kako srce premaga najpopolnejšo vojaško tehniko, uporna revolucionarnost pa slavi nad brezdušno zdresiranimi četami okupatorjev.

— 1. maj je bil nekoč praznik skrivačev, najnižje in najbolj zaničevane plasti ljudi — delavcev. Prek revolucij in osvobodilnih gibanj je danes prvi praznik velikega dela človeštva.

Preteklost živi v nas, naj to hočemo ali ne in naj se je zavemo ali ne. Za posameznika velja ta resnica, tembolj pa za narod. In našim narodom in narodnostim se njihove zgodovine ni treba sramovati. Kmečke upore pogledimo, srbske vstaje proti Turkom, hajduke, črnogorsko junakstvo, Ilinden. In še bi lahko naštevati. Spomnili bi se 1. 1848 —

ko je slutnja nove dobe za kratko osvetlila Evropo. Pa je rastoči, mladostno oblagovtni kapitalizem še močnejše pritisnil ob tla komaj nastajajoče delavstvo. Le da ne za dolgo. Toliko, da je zrasla komunistična partija in začela svojo zmagovito pot.

Prazniki ne pletejo in ne utrjujejo samo vezi s preteklostjo, z izročili NOB in izpričano narodno enotnostjo, ampak tudi med ljudmi. In treba je krepiti tovariške vezi med delavci, delegati, pripadniki različnih rodov in poklicev, da enkrat za vselej izginejo nezdrave delitve na »ročne« in »umske« delavce, na »mlade« in »stare« ter kar je še takega ostrega polariziranja, ampak da bo nasprotno rasla enotnost med nami in bo z njo zato zmeraj večja sposobnost laže in hitreje dosegati skupne cilje.

Kako izpolnjujemo planske obveznosti

V marcu smo presegle planirano skupno proizvodnjo za 7,6 odst., s tem pa je postala pozitivna tudi kumulativa, saj beležimo prekoračitev 2,3 odst. Odprema je bila presežena za 11,2 odst. Tako se je tudi kumulativa povzpela prek 100 odst., saj znaša prekoračitev 3,1 odst. Mesečna fakturirana realizacija je bila prekoračena 9,5 odst., kumulativa pa se je od 92 odst. v februarju povečala na 97,8 odst. Zaostanek za planiranim izvozom znaša 29,2 odst. V marcu smo ga dosegli 99,2 odst.

TOZD jeklarna. Dvanajstina plana je bila v marcu prekoračena za 5,7 odst. Interni operativni mesečni plan, ki upošteva dinamiko generalnih popravil in drugih težav v poletnih mesecih, pa je bil prekoračen za 2 odst.

V tozdu nastajajo težave zaradi pomanjkanja starega železa predvsem pri 40 t elektro pečeh, kjer se je zaradi nekvalitetnega vložka povečal tudi čas topljenja in zmanjšala teža posameznih šarž. Nekvaliteten vložek se izraža tudi v visokem izmetu. Pomanjkanje pa se čuti tudi pri nekaterih Fe — legurah iz uvoza.

TOZD jeklovilarna. V tozdu postaja ponovno zelo pereč problem prodajnih cen. Že februar je pokazal, da se je toz znašel v položaju, ko so se cene surovinam in energiji v primerjavi z letom 1978 povečale za 22—24 odst.,

medtem ko naj bi se prodajna cena dvignila le za 8—10 odst. Tako velike razlike med stroški in prodajno ceno pa toz z aktiviranjem svojih lastnih notranjih rezerv v nobenem primeru ne more premostiti. To dokazujejo tudi proizvodni rezultati v marcu. Po mnenju vodstva tozda je nujno, da se v akcijo vključi tudi TOZD komerciala, sicer je velika nevarnost, da bo kljub zadovoljivi količinski proizvodnji prišlo do poslovnih izgub.

TOZD valjarna. Srednja in lahka proga sta obratovali zelo uspešno, kar se tudi odraža v visoki proizvodnji, medtem ko so bile na težki progi težave z vzdrževanjem. Adjustažo še naprej pesti visok odstotek bolniških, kljub temu pa je bil plan mesečne odpreme presežen.

TOZD kovačnica. Skupna proizvodnja in odprema sta bili v marcu rekordni. Seveda je to v veliki meri rezultat posebnih akcijskih posegov, kot so uvedba štirizmenskega dela v adjustaži, prepoved jemanja dopusta, razen v izjemnih primerih in splošna akcija za boljše delo. Pomagali so tudi zmanjšani zastoji in znižanje izmeta, ki je bil v marcu precej pod povprečjem lanskega leta.

Vsi akcijski posegi pa so bili izvedeni z namenom, da bi v zim-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Bele vode

ODSTOTEK DOSEGANJA NACRTOVANE(ga)

T O Z D	SKUPNE PROIZVODNJE		ODPREME		FAKTURIRANE EKSTER. REALIZACIJE		IZVOZA	
	Marec	Kumulat.	Marec	Kumulat.	Marec	Kumulat.	Marec	Kumulat.
JEKLARNA	105,7	103,2	—	—	—	—	—	—
JEKLOLIVARNA	100,5	96,4	107,4	95,4	98,5	92,2	145,6	94,6
VALJARNA	110,3	102,3	109,7	100,9	112,0	102,6	69,8	72,1
KOVAČNICA	110,7	110,0	141,5	138,0	144,7	138,1	45,7	32,4
JEKLOVLEK	102,9	98,2	105,5	104,3	120,0	111,7	46,6	27,2
STROJI IN DELI	104,0	72,0	102,7	70,7	92,2	67,6	94,2	49,1
— noži, brzorezno orodje	91,4	70,0	104,3	80,3	109,2	85,7	—	—
— gredice	220,0	73,3	—	—	—	—	—	—
— palice	100,0	113,3	86,7	108,9	86,7	108,9	—	—
INDUSTRIJSKI NOŽI	156,8	106,6	141,5	126,8	113,6	91,1	147,6	85,3
PNEVMATICNI STROJI	74,1	86,4	81,3	86,0	82,8	83,9	229,8	97,6
VZMETARNA	90,7	101,9	90,9	103,4	100,7	103,3	128,0	135,1
REZALNO ORODJE	116,6	109,0	120,2	114,8	118,2	102,2	274,6	174,6
KOVINARSTVO LJUBNO	86,9	87,1	89,5	89,8	80,3	73,5	—	—
KALILNICA	—	—	—	—	216,2	175,1	—	—
STOR. DRUGIH TOZD — DS	—	—	—	—	139,6	97,1	—	—
SKUPAJ DO	107,6	102,3	111,2	103,1	109,5	97,8	99,2	70,8

ODSTOTEK DOSEGANJA OPERATIVNEGA PLANA SKUPNE PROIZVODNJE

T O Z D	Marec	kumu- lativ.
JEKLARNA	102,0	101,9
KOVAČNICA	104,4	103,8

ODSTOTEK DOSEGANJA V PRIMERJAVI Z ENAKIM OBDOBJEM LANI

T O Z D	SKUPNE PROIZVODNJE		ODPREME		FAKTURIRANE EKSTER. REALIZACIJE		IZVOZA	
	Marec	Kumulat.	Marec	Kumulat.	Marec	Kumulat.	Marec	Kumulat.
JEKLARNA	98,3	101,4	—	—	—	—	—	—
JEKLOLIVARNA	113,5	101,4	105,4	107,5	108,8	117,6	139,2	117,6
VALJARNA	109,5	103,8	106,2	103,3	144,8	132,0	132,4	128,4
KOVAČNICA	119,6	110,6	107,4	119,2	136,8	148,2	21,7	28,0
JEKLOVLEK	111,4	118,5	116,7	122,1	164,2	157,2	97,8	119,6
STROJI IN DELI	207,1	116,6	182,2	117,1	227,3	142,1	105,1	30,6
— noži, brzorezno orodje	91,4	90,2	100,0	114,4	139,1	142,5	—	—
— gredice	—	171,9	—	—	—	—	—	—
— palice	—	—	—	—	—	—	—	—
INDUSTRIJSKI NOŽI	212,9	155,8	137,5	182,4	142,6	149,3	113,8	120,6
PNEVMATICNI STROJI	102,4	110,5	112,2	114,1	111,4	121,2	—	184,0
VZMETARNA	102,7	122,2	103,5	123,4	130,3	142,0	188,0	256,5
REZALNO ORODJE	110,5	101,6	73,3	112,7	112,2	130,0	156,4	168,8
KOVINARSTVO LJUBNO	81,3	84,3	81,3	84,4	71,8	86,3	—	—
KALILNICA	—	—	—	—	126,2	177,3	—	—
STOR. DRUGIH TOZD — DS	—	—	—	—	121,4	163,4	—	—
SKUPAJ DO	105,8	103,6	109,0	108,1	142,1	135,4	105,1	77,9

Da bi bolje raslo

skih mesecih, ko je to možno, čimbolj nadomestili izpad proizvodnje zaradi generalnega remonta 1800 t tiskalnice v juliju in avgustu.

TOZD jeklovlek. Plan skupne proizvodnje pri luščenem jeklu je bil dosežen le s 74 odst. zaradi okvare na večjem luščilnem stroju. Pogoste okvare so posledica iztrošenosti. Visok prekoraček 47,1 odst. pa beležijo pri brušenem jeklu, tako je tozd presegel skupno proizvodnjo za 2,9 odst.

TOZD stroji in deli. K doseganju plana skupne proizvodnje v marcu je pripomogla predvsem večja skupna vsota delovnih ur, saj jih je bilo opravljenih precej več kot mesec prej. V tozdu se je za več kot 10 odst. znižala količina vložnega materiala, ni se pa zmanjšal obseg zastojev zaradi okvar na obdelovalnih strojih.

TOZD industrijski noži. Z marcem je bila zaključena proizvodnja težkih nožev za izvoz, tako da bodo v prihodnje še bolj pereče težave pri doseganju proizvodnega plana. Tozd pesti tudi visok odstotek bolniških.

TOZD pnevmatični stroji. V marcu so bili večji zastoji na

stružnicah in rezkalnih strojih, kar je precej zavrla proizvodni plan. Tudi odstotek bolniških je visok.

TOZD vzmetarna. Plan proizvodnje vzmetnih listov je bil presežen za 4,6 odst., za planom pa močno zaostaja proizvodnja vzmetnih palic (doseženo le 35,2 odst.) zaradi pomanjkanja vložnega materiala. Vzrok nižje proizvodnje pa je tudi 10-dnevni zastoj kalilne peči.

TOZD rezalno orodje Prevalje. V tozdu vedno bolj primanjkuje karbidne trdine za izdelavo raznih vrst rezilnega orodja (dobavitelji ne upoštevajo rokov). Primanjkuje tudi diamantnih brusilnih plošč, ker za njihov uvoz primanjkuje deviz, domači proizvajalci pa nimajo ustreznih dimenzij. Precejšen izpad proizvodnje je nastal tudi zaradi neustreznega vložnega materiala, kar pa se je ugotovilo šele pri termični obdelavi.

TOZD kovinarstvo Ljubno. Tozd je dosegel plan skupne proizvodnje s 87,1 odst., v marcu 86,9 odst. Zaostanek pri odpremi znaša 10,2 odst., pri fakturirani realizaciji pa 26,5 odst.

Leto 1979 – leto važnih zgodovinskih obletnic

Skozi vse letošnje leto se bodo vrstile razne proslave, saj praznujemo prav to leto 60. obletnico Komunistične partije Jugoslavije, 60. obletnico mladinske komunistične organizacije SKOJ ter zveze sindikatov, Zveze antifašistične fronte žena in še druge zgodovinske obletnice.

Osrednja republiška proslava letošnjih obletnic bo ob dnevu borca 4. julija na Duhu na Ostrem vrhu pri Mariboru. Tam so namreč leta 1929 ubili sekretarja CK KPJ Đura Đakovića ter sekretarja rdeče pomoči in prvega sekretarja SKOJ Nika Hečimovića, ki sta bila v mariborskih zaporih, iz katerih se jima je posrečilo ubežati, toda ne daleč. Pri Duhu na Ostrem vrhu so ju ujeli pripadniki buržoaznega prisilnega aparata, ju nečloveško mučili in usmrtili. Na proslavi 4. julija bodo obema revolucionarjema odkrili tudi spomenik. Aprila bo v Slavonkem brodu simpozij o delu Đura Đakovića, v Zagrebu pa o delu Nikola Hečimovića, medtem ko bodo v Mariboru pripravili okroglo mizo o obeh temah.

V Sloveniji pripravljamo še nekaj drugih zelo pomembnih proslav. V Bohinjski Bistrici bo 1. maja svečana seja CK ZKJ ob 40. obletnici sestave CK KPJ pod Titovim vodstvom. Ob tej priložnosti bodo v hiši revolucionarja Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici odprli muzej, pripravljajo pa tudi jubilejno publikacijo.

40. obletnico državnega partijskega posveta KPJ in druge konference KPS in ustanovitve Zveze delovnega ljudstva pa bodo proslavili v Tacnu pri Ljubljani, kjer je predvidena udeležba prek 100.000 ljudi, saj bo to ena najbolj množičnih manifestacij, ki bo 16. junija t.l.

Tudi naši revirji bodo imeli veliko proslavo blizu Trbovelj. Proslavili bodo 40. obletnico posveta slovenskega partijskega aktiva. Na Veliki planini pri Kamniku pa bo mladina proslavila obletnico 5. konference SKOJ.

Pri nas na Koroškem se obnavlja in preureja Kefrov mlin, kjer sta potekali II. in III. konferenca SKOJ, in to v letih 1923 in 1926, ko je krvavi teror zajel z OBZNANO vso našo deželo in ji prizadel hud udarec. Toda v letih med obema vojnama, predvsem v letu 1937, ko je stopil na čelo partije naš voditelj in učitelj Josip Broz Tito, so se mladi reorganizirali. Tito je posvetil največjo pozornost mladinskemu gibanju in se z Ivo Lola Ribarjem dogovoril o reorganizaciji SKOJ, da bi le-ta čimprej postal množična organizacija.

Tito je pisal pokrajinskemu komiteju v Zagrebu:

»Mladina mora pri svojih prizadevanjih čutiti podporo z vaše strani. Mladina je bojovita, polna elana in energije. Svojo energijo in svoj polet hoče pokazati v bojih in akcijah. Izkoristite, tovariši, to bojovitost mladine, usmerite jo v pozitivno smer!«

Tako je SKOJ stopil na novo pot. V boju za mladinske množice se je pripravljala tudi na spopad s fašistično golaznijo, ki je širila svoje krvave kremlje po uspani Evropi.

Na Koroškem pa bomo doživeli še eno kulturno manifestacijo, ki bo našo deželo obogatila in okrasila. V oktobru bomo odkrili kip pisatelja Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca, ki ga je napravil akademski kipar Stojan Batič.

Po vsej naši domovini pa se bomo spominjali še posebno toplo in pristržno rojstnega dneva našega dragega, velikega arhitekta socializma Josipa Broza Tita, ki letos praznuje svoj 87. življenjski jubilej. Vsi, prav vsi njegovi državljani mu bomo 25. maja enoglasno vzklikali: »Naj živi in nas vodi še mnogo mnogo let naš dragi TITO!«

Ivan Kokal — Imre

NAŠ INTERVJU:

Popoldne in ponoči, na praznik in nedeljo — to je njihov kruh

Popoldan je. Nikogar ni na fabriških cestah, ker je do malice še daleč in ropot naznanja, da delo teče z vso paro. Nad topilnico se kadi kot iz pekla, da ni videti neba ne zelenega brega za njo.

Gost in težak je prah v preizkuševalnici človeške vztrajnosti. Kar naprej se dviga nekam visoko pod nebo, sili h kašlju in briše postave že na razdalji treh metrov. Ali je sploh mogoče vpiti toliko glasno, da bi slišal oni, ki stoji čisto blizu, ko tako strahotno rjovejo peči, da se stresa drobje v človeku. Kakšni ljudje so to, ki delajo v takem dvajset, trideset let? Kako morejo? Morejo. Tako, preprosto. Vztrajajo.

Eden od njih je tovariš Jože Kac, delovodja pri 40-tonskelektro pečeh. Topli stisk topilčeve roke in nasmeh v sivo modrih očeh pove, da bo to intervju s preprostim človekom.

»Tovariš Kac, bo danes veliko dela? Je vsak dan enako težko ali kdaj bolj, kdaj manj? Se človek kdaj navadi, postane bolj odporen?«

»Dela je zmeraj veliko. Težko je predvideti, koliko bomo naredili. Nikoli ne veš, kdaj bo kaj odpovedalo (izpad toka na primer). Take okvare je potem le težko nadoknaditi z delom. Stremimo pa za tem, da bi vsak dan čimveč in dobro naredili. Danes bomo naredili kakih 130 ton. Bi več, pa imamo (osmo) peč v remontu. Veliko je odvisno tudi od tega, kakšne volje prihajajo ljudje na delo. Če se že na začetku lepo razumemo, delo boljše steče. Jaz sem se privadil, vem pa, da nekateri, celo starejši delavci, še vedno čutijo odpor do dela ponoči in popoldne, sploh ob sobotah in nedeljah. Za mlade je to pa še huje.«

»Je vaša posadka danes kompletna?«

»Ne, dva sta v bolnišnici, eden na orožnih vajah. To še gre. Ni tako

hudo. Če pa bi kdo prosil za dopust, bi bili že problemi in komplikacije.«

»Mojster ste, ampak najbrž ne od prvega dneva v topilnici. Zato

vedati, da le ni zmeraj tako, kot si izmislijo.

Skrb za delavca je pa zmeraj, vsak dan. Ko človek stopi čez fabriški prag, se že zavrtja skrb vanj, strah, da ne bi do česa hudega prišlo, da bi proizvodnja dobro tekla. Tu so težka dela in možne hude poškodbe. Nikoli nisi do kraja prepričan, če bodo šarže v redu. Večen strah in skrb je, kako boš naredil, da ne bo škode, kako zapustil delo drugi posadki.«

»Vsi vemo, da je topilnica najtežji obrat. Delo je hudo, zato delavci prihajajo, nekateri pa hitro spet grejo. Jih je šlo že veliko tako mimo, odkar ste tu? Ste kdaj poskušali koga pregovoriti, da bi ostal?«

»Odkar sem tu, sem delal z mnogimi, ki so prišli in odšli. Velika številka je to. Težki pogoji dela so in sploh mladi ljudje si radi najdejo lažje delo. Pregovarjati koga, da bi ostal, če mu ni za delo v topilnici, je skoraj nesmiselno. Ko se delavec enkrat odloči, da bo šel, ni več kaj storiti. Plače mu ne moreš ne vem kako dvigniti in ne odvzeti, martrarije. Če jih skušaš zadržati, delajo plave, si izmišljajo bolezni. S takimi ni kaj. Ko bi tudi uspelo

topilca, topilec za brusilca pa še rad.«

»Če pride do hude krvi, kaj je najpogostejši vzrok? Kako to potem poravnate brez komisij in višjih šefov? Kdaj pa žal ne gre brez tega?«

»Se skregamo in včasih tudi rečemo, da bomo koga naprej dali. Pa se na koncu le pogliha. Skregani topilci ne moremo biti, ker preveč rabimo drug drugega. Spori pa so največkrat, kadar delo ne gre dobro od rok, kadar prihajajo delavci že utrujeni in zlovoljni na šiht, pa zaradi dopustov, ko ga kdo potrebuje, pa mu ga ne moreš dati, ker bi brez njega ne zmogli. Je treba z lepo besedo, da se kreg pomiri, in gre.«

»Če se s čim ne strinjate, to zmeraj glasno poveste? Ali vaši delavci? Ali ste kdaj tudi tiho?«

»Že povem, zmeraj pa ne. Včasih mora človek stisniti zobe. Delavci povedo. Z marsičem se ne strinjajo. Najtežje je to, da ne dobimo odgovorov na postavljena vprašanja. Zelo vztrajamo pri tem, da bi nam odgovorili, pa je videti, da včasih še premalo.«

»V delavski kontroli ste, zato poznate mnogo več stvari kot tisti, ki niso. Istočasno pa ste tudi človek prakse. Gotovo boste zato laže odgovorili na tale vprašanja:

— delavec danes praktično odloča o vsem, od plana do delitve OD. Kaj mislite, zakaj te svoje pravice še ne uporablja, kot bi jo moral?

— Kaj bi po vašem morali storiti, da bi delavci še bolj zavestno upravljali?«

»Množico samoupravnih aktov smo že sprejeli, o njih na dolgo in široko govorili, porodi pa se iz njih bolj malo. Napisani so preveč strokovno. Mi imamo slabo izobrazbeno strukturo in mislim, če bi znali pisati sporazume tako preprosto in razumljivo, da bi jih razumel tudi delavec s petimi, šestimi razredi, bi se pa le začeli drugače obnašati. Precej delavcev je še, ki ne razumejo in se ne zavedajo, za kaj dvigajo roke. Tisto, kar delavca boli, je, da se prepočasno izvaja, kar je dogovorjeno. Če bi v topilnici tako delali šarže, kot se uresničujejo samoupravni akti, bi lahko fabriko kar zaprli.«

»Mislite, da smo železarji dobri gospodarji?«

»Smo, dobri gospodarji smo. Lahko pa bi bili še boljši. Ne znamo vedno najboljše razpolagati s sredstvi, ki jih ustvarimo. Mi bi vsak čas radi lepo žetev, seme pa ni vedno tako dobro, da bi skalilo, kakor si želimo.«

»Se delavci že zares zavedajo, da samo oni odločajo, kaj bomo naredili s sredstvi (denarjem) iz naše skupne vreče, ki se ji reče: prihodek, dohodek, čisti dohodek?«

»Delavci so še zmeraj bolj k sebi obrnjeni. Rajši vidijo lastni

Jože Kac

pač poznate vaše delavce. In sami ste nekoč imeli mojstra nad sabo. Kako čutite do svojih ljudi? Visi nad vami bolj skrb, da bi dobro delali, da bi ne bilo nesreče, da bi se razumeli?«

»Ko sem bil še sam navaden delavec, sem mojstra spoštoval, se ga bal. Sem naredil, kakor je zahteval. Takrat je mojstrova beseda veliko veljala. Zdaj pa ni več tako. Mlajši delavci ne poslušajo radi. Nimajo respekt pred nadrejenimi. Težko se s čim strinjajo. Take je treba prepričevati, prijazno besedo zastaviti, dolo-

koga pregovoriti, bi se ne obrestovalo dobro, ker tak delavec ne bi bil več dober delavec.«

»Poznate železarno, druge obrate oziroma tozde. Kaj napravi iz človeka topilca, da se potem za zmeraj razlikuje od valjarja ali brusilca?«

»Glejte, štirilizmensko delo, hrup kot nikjer, trpljenje, zastarela oprema, vsak dan požirati prah in se cvreti ob pečeh — to je vztrajnost. Vztrajnost pa je, kakor bi rekel, biti topilec leta in leta. Morda je največja razlika v tem, da brusilec ne bi šel zlepa za

žep kot tistega, za katerega se reče, da je naš — skupni. Še ne razumejo in se ne zavedajo, da delajo zase, da dajejo za svoje otroke, če se odločijo zgraditi šolo ali karkoli že. Mogoče se marsikdo ne zaveda, da se stroj, ki ga uporabljajo, sčasoma izrabi in ga bo treba nadomestiti z novim. Za ta novi stroj pa je treba odvesti nekaj denarja. Premalo je še to v ljudeh. Za dom mislijo drugače kot za skupnost. Pa ne bi smelo biti take razlike. Morali bi vedeti, da bolj ko bomo modernizirani, več bomo lahko ustvarili in zato tudi več delili. In upoštevati to je presneto važno, ko se odločamo, kam bomo z denarjem.

»Kaj bi spremenili v topilnici, v železarni, v kraju, kjer živite?«

»Če bi mogel, bi odpravil ropot, težko fizično delo pri nas pa prah. In da bi spet enkrat dobili šolane topilce, ki bi tu ostali. V železarni pa bi bilo lepo, če bi vsak delal tisto, za kar je sposoben, za kar

se je šolal in da bi bolj uresničevali, kar zapišemo. Kraj bi lahko bil lepši, pa smo malo zamudili, ker nismo že od začetka mislili na to.«

»Če bi bili še enkrat mladi in bi se odločali za poklic — ali bi še enkrat šli med topilce?«

»Ne, če bi bil spet mlad, ne bi bil spet topilec. Šolal bi se. Takrat pa to ni bilo mogoče. Bilo je tik po vojni, denarja za šolanje ni bilo kje vzeti, topilnica pa je bila.«

Pogovora je konec in še zmeraj je popoldan. Peči rjovejo in kuhajo, raztapljajo voljo in vztrajnost, da bo kdo že naslednji mesec spet odšel. Oni, ki ostajajo, pa se cvrejo in garajo, da bi tisto, kar skuhamo, lahko razdelili veliki družini, ki šteje nekaj tisoč delavcev. Tak je njihov garaški vsakdanjik; popoldne, in ponoči, na praznik in nedeljo — to je naš kruh.

Zlatka Strgar

HEMA DELITVE PRIHODKA, DOHODKA IN RAZPOREDITEV ČISTEGA DOHODKA

VIRI PRIHODKA

- prodaja proizvodov in storitev na domačem in zunanjem trgu
- udeležba na skupnih sredstvih in delu
- svobodna menjava dela
- kompenzacije, premije, regresi, vrnjeni davki in druge davščine, dotacije, darila...

PRIHODEK

↓ MANJ

MATERIALNI STROŠKI

- izdelavni in pomožni material
- tekoče investicijsko vzdrževanje
- razne storitve
- varstvo pri delu in delovnega okolja
- strokovno izobraževanje
- znanstveno raziskovalno delo
- prometni davek
- carine
- carinske davščine
- ostalo

AMORTIZACIJA

- minimalne amortizacijske stopnje

↓ OSTANE

DOHODEK

↓ MANJ

SKUPNA IN SPLOŠNA PORABA

- obveznosti za izobraževanje, znanost, kulturo, zdravstveno in socialno varstvo
- obveznosti za socialno varnost delavcev
- obveznosti za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb
- obveznosti za ohranitev, izboljševanje varstva človekovega okolja
- članarine (gospodarski zbornici, poslovnim združenjem, društvom itd.)
- obveznosti za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito
- presežek amortizacije nad minimalno amortizacijsko stopnjo
- denarne kazni, takse in sodni stroški
- zavarovalne premije družbenih sredstev
- druge obveznosti, ki so nastale na temelju zakona, odloka, samoupravnega sporazuma ali družbenega dogovora

↓ OSTANE

ČISTI DOHODEK

BRUTO
OSEBNI
DOHODEK

SKUPNA
PORABA

KREPITEV MATERIAL-
NE OSNOVE ALI IN-
VESTICIJSKA PORABA
ZA RAZŠIRJENO
REPRODUKCIJO

REZERVE

Sindikrat hoče razgledanega delavca — odločnega samoupravljalca

(Misli ob stališčih RK ZSS)

Stališča RS ZSS smo brali že v najrazličnejših razlagah, izvlečkih in seveda v originalu, gledali in poslušali smo o njih TV oddajo v živo, dobili smo jih v Fužinarjevem Poročevalcu. Po eni strani torej pomeni ponovno pisati o njih pogrevanje že davno znane, po drugi pa le urejanje misli v najbolj preprosto in hkrati zgoščeno obliko. — Poskus, ki lahko uspe, a hkrati nič hudega, če ne, da je le namen dober.

SAMO OTROK NE ZANIMA, KAKO SE PRIDELA DENAR

Od »ati, daj za bazooko!« do »ati, daj deset jurjev!« se vleče pesmica, pač glede na to, koliko so naši sinčki in hčerke stari. Od kod denar, kako dolgo je bilo treba delati zanj, kako težko je bilo delo — to je večini ljubčkov deveta skrb. Važno je le: denar je in ga moram dobiti.

In močno se zdi, da stališča RK ZSS želijo v bistvu eno samo veliko stvar, namreč: delavci, ne vzemite odločanja v roke šele takrat, ko gre za delitev sredstev za OD pa za pravično delitev posameznikom po tem, koliko je kdo zares naredil, ampak dosti dosti prej — odločajte od začetka dalje.

NA ZAČETKU JE ZMERAJ PLAN

V vsaki fabriki je najprej zmeraj plan: kaj bomo delali, kaj bomo najlažje prodali, koliko lahko naredimo, če smo pridni. In že tu mora biti delavec zraven.

Je res, da tak plan ni mala poštevanka, in je treba napeti možgane. Pa saj so tu strokovnjaki, da ga razlagajo. Dokler kaj ne bo jasno, morajo odgovarjati na vprašanja in bodo.

OD PRIHODKA DO ČISTEGA DOHODKA

Danes vsak Slovenec govori vsaj tri jezike, čeprav ne zna nobenega tujega. Najprej je to domače narečje, potem pogovorni jezik in nazadnje še samoupravno-gospodarsko-politični. Zato doma govorimo, da imamo denar ali ga nimamo, v tovarni pa te besede že ni več, so samo: prihodek, dohodek, so takšna in drugačna sredstva.

Priložena skica (prepisani znani »zeleni plakat«) nam pokaže, da te stvari niti niso tako zapletene; se jih je pač treba naučiti in navaditi. Če pa hočemo biti v teh razmišljanjih trmasto do konca domači, se da seveda tudi reči, da nam skica kaže, kako denar pridemo in prigrisodamo, pa po katerih poteh mora potem zakonito teči in kako se mora obračati.

Zato v redu preberimo skico, pa šele potem članek naprej!

NOBENE FAZE GOSPODARJENJA PRESPATI

Zdaj je jasno, da ni ne resno ne samoupravljalstvo, če se začnemo zanimati za ves potek dela in poslovanja pa prelivanja denarja šele pri spodnjih škatlicah levo. Samo tako ne, ampak ravno ob-

ratno! In to pomeni, da moramo v vsaki TOZD vedeti, s katerimi TOZD smo dohodkovno povezani, v kateri fazi in koliko itn.

Sele ko smo pridno delali, zraven pa kot delegati krepko razpravljali in odločali sproti o posameznih fazah, bomo po naravni poti prišli do tistega, kar nas seveda čisto človeško najbolj zanima — do delitve sredstev za OD pa do tega, koliko bo vsak mesec v kuverti.

NE ŽAGAJMO VEJE, NA KATERI SEDIMO

Na tak način zavestno pridobljenih sredstev seveda ne bomo vseh zajedli. — In to je spet eno od silno važnih stališč RS ZSS, namreč: sredstva za akumulacijo naj se povečujejo hitreje kot sredstva za OD in skupno porabo delavcev.

To pravilo gospodarjenja (se pravi: skrbi za leta naprej) je lahko tudi tako kruto (in je), da v primeru, če življenjski stroški rastejo hitreje od OD in se manjša življenjski standard, stališča sindikata (razen v naštetih primerih) ne dovoljujejo rasti sredstev za OD na škodo drugih namenov porabe.

ZA ENAKO DELO PRIBLIŽNO ENAKE OD

Ko pa smo po TOZD torej že pošteno pridelniki in prigrisodniki sredstva za OD, jih moramo enako pošteno tudi razdeliti med delavce.

Stališča RS ZSS namreč glede tega pravijo:

- delavcem je treba zagotoviti enak družbenoekonomski položaj,
- enake možnosti za prisvajanje OD,
- za približno enako količino opravljenega dela in enake rezultate v dohodku tudi enak OD.

Seveda to ni niti malo preprosto, saj je treba najti takšne načine (metode) vrednotenja različnih del in nalog v TOZD, DS, delovni organizaciji in SOZD, da bomo rekli: »to je pravično«.

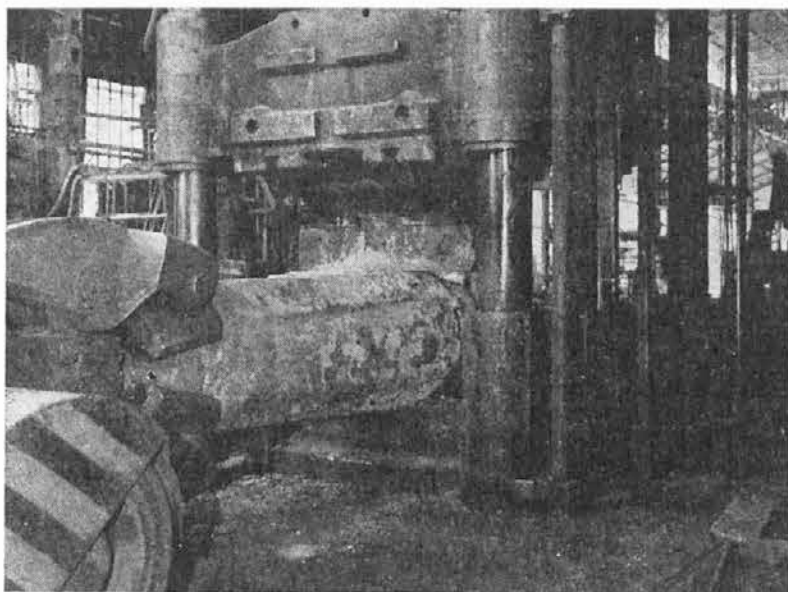
Pri tem ne gre prezreti tudi inovatorjev pa »minulega dela« — pojem, ki še ni tako razčiščen, da bi ga za vsakega delavca vsak mesec (ali vsak kvartal) preprosto izrazili v dinarjih.

Dodajmo na koncu, da smo mnoge od teh stvari seveda že davno obravnavali na organih upravljanja, jih mnogo sprejeli, da jih stalno preverjamo in dopolnjujemo — dograjujemo — in da smo o njih z vsemi našimi internimi sredstvi obveščanja precej seznanjeni, pa v zelo grobi in površni obliki vemo za osnovni namen stališč:

vplivati na zavest delavcev, da bi povečali svojo družbeno aktivnost v TOZD pa da bi svojo pozornost usmerili na bistvena vprašanja:

- o pridobivanju in razporejanju dohodka in
- o delitvi sredstev za OD po načelih delitve po delu in rezultatih dela.

Marjan Kolar

V kovačnici

O ODGOVORNOSTI DELAVCEV ZA KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI

I. Kršitve delovnih obveznosti, odgovornosti in bistvena načela disciplinskega postopka

Zakon o združenem delu pozna več oblik odgovornosti. Ena najpomembnejših, ki izhaja iz medsebojnih delovnih razmerij v združenem delu, pa je vsekakor odgovornost delavcev za kršitve tistih delovnih obveznosti, ki so bile storjene na delu ali v zvezi z delom. To je tako imenovana disciplinska odgovornost.

Delavci odgovarjajo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih tako **disciplinsko** kot tudi materialno, to je **odškodninsko**, kar pomeni, da odgovarjajo za škodo, ki so jo storili svoji ali drugi temeljni organizaciji.

Za disciplinsko odgovornost velja predvsem dejstvo, da delavec ne more biti disciplinsko odgovoren samo na podlagi zakona (npr. zakona o združenem delu ali zakona o delovnih razmerjih), če ni njegova kršitev opredeljena v samoupravnem splošnem aktu njegove temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti — to je v pravilniku o odgovornosti delavcev.

Pri odškodninskih zahtevkih lahko oškodovanec uveljavlja svoj zahtevek tudi mimo postopka v temeljni organizaciji neposredno pred sodiščem združenega dela, medtem ko za disciplinski postopek velja, da delavec najprej izčrpa pravno varstvo v svoji temeljni organizaciji, nato šele pred sodiščem združenega dela.

Če bosta oškodovani delavec oz. oškodovana temeljna organizacija želela poiskati pravno varstvo glede odškodnine v svoji temeljni organizaciji, bo tudi to ugotavljala disciplinska komisija, kjer bo tudi postopek analogen (enak) disciplinskemu postopku. Delavec (oziroma temeljna organizacija) lahko povrne škodo na dva načina:

— v obliki pavšala, to je v poprečnih zneskih, ki se morajo v pravilniku natančno vnaprej določiti (v našem pravilniku takih pavšalov ne najdemo);

— tako, da disciplinska komisija ugotovi, ali so podani pogoji delavčeve odškodninske odgovornosti (nedopustnost oziroma protipravnost ravnanja), kolikšna je škoda in kdo jo je povzročil.

Nato se izvede postopek z zaslišanjem prizadetega in odloči, da je delavec povzročil z določenim dejanjem temeljni organizaciji škodo in v kolikšnem znesku. Navedeno mora biti tudi, v katerem roku je delavec dolžan povrniti to škodo oziroma plačati odškodnino. Če pa se delavec upre plačilu odškodnine, mora temeljna organizacija začeti sodni postopek pred sodiščem združenega dela.

V pravilniku o odgovornosti delavcev je navedenih 16 načel disciplinskega postopka, ki so bolj ali manj pomembna za pravilno in temeljno izvedbo disciplinskega postopka. Lahko pa izločimo nekatera temeljna načela, ki so skupna vsem oblikam odgovornosti, tako disciplinski, odškodninski ter odgovornosti za opravljanje samoupravljaljskih funkcij. Ta načela so:

— načelo **osebne** odgovornosti (za razliko od kolektivne odgovornosti), da je vsakdo odgovoren samo za svoja ravnanja, ne pa tudi za ravnanja drugih. To načelo pa je v neposredni zvezi z:

— načelom **vzajemne** odgovornosti, ki pa pomeni, da so delavci odgovorni drug drugemu, pa naj bo to v tisti temeljni organizaciji, v kateri združujejo svoje delo, ali pa v združenem delu nasploh. Ko torej delavci odgovarjajo drug drugemu, hkrati odgovarjajo tudi »zunanjim organom«, to je združenemu pravobranilcu samoupravljanja ter organom družbenopolitične skupnosti;

— načelo **krivdne** odgovornosti pa pomeni, da je delavec odgovoren za svoja ravnanja samo, če je kriv. Ta krivda pa se seveda mora dokazati.

Po splošnih načelih odškodninskega prava se krivda deli na: običajno, navadno malomarnost,

veliko malomarnost in namen. Za te oblike krivde lahko določimo disciplinsko ali odškodninsko odgovornost. Iz tega si velja zapomniti predvsem to, da delavec **disciplinsko** odgovarja za vsako obliko krivde, ki smo jih prej našli — tudi za navadno malomarnost, **odškodninsko** (torej za povzročeno škodo) pa odgovarja samo za veliko malomarnost, in če povzroči škodo namenoma.

Delavci pa disciplinsko ne odgovarjajo za katerokoli kršitev, temveč samo za tiste, ki jih storijo na delu ali v zvezi z delom, to so kršitve delovnih obveznosti.

Republiški zakon o delovnih razmerjih (ZDR) poudarja, da je delavec disciplinsko odgovoren po določbah zakona o združenem delu, po zakonu o delovnih razmerjih in na podlagi samoupravnih splošnih aktov. Kršitve delovnih dolžnosti morajo biti določene v samoupravnem splošnem aktu (v pravilniku o odgovornosti delavcev), ne več v samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji. Ta samoupravni sporazum je predvsem temeljni akt delavcev in določa le temelje organizacije in osnove za urejanje družbenoekonomskih odnosov delavcev v temeljni organizaciji, tudi glede delovnih razmerij, torej tudi glede odgovornosti. Zakon o združenem delu izrecno poudarja, da morajo (razen nekaj izjem) biti vse kršitve delovnih dolžnosti določene v samoupravnem splošnem aktu (v pravilniku o odgovornosti), kar posredno pomeni, da delavec disciplinsko ne odgovarja za dejanje, ki ni bilo takrat, ko ga je storil, v pravilniku označeno kot kršitev. V tem pogledu pozna zakon o združenem delu nekaj

izjem, kjer je delavec po samem zakonu, in ne glede na to, ali je taka kršitev določena tudi v pravilniku, odgovoren za nekatere kršitve delovnih dolžnosti (npr. za vse tiste, za katere more disciplinska komisija izreči denarno kazen — 196. člen zakona o združenem delu, kršitev poslovne tajnosti — 445. člen, kršitev obveznosti individualnega poslovnega organa oziroma predsednika kolegijskega poslovnega organa — 514. člen, neizpolnjevanje dolžnosti obveščanja — 550. člen in še nekatere druge kršitve).

V pravilniku so v členih 7 in 8 naštet **lažje in hujše** kršitve delovnih obveznosti. Sam zakon o združenem delu primeroma našteva hujše kršitve delovnih obveznosti, kar je nekakšna posebnost zakonodajne tehnike, ker so dosedanja zakoni to materijo prepuščali delavcem, da jih določijo v svojih samoupravnih splošnih aktih. Zakon o združenem delu želi predvsem dati temeljna izhodišča, katere hujše kršitve naj delavci določijo v pravilniku o odgovornosti. Predvsem naj bi bile to tiste kršitve, ki se v praksi pojavljajo najbolj pogosto, ki ne prizadevajo samo drugih delavcev iste temeljne organizacije, pač pa delavce v združenem delu nasploh. Tako so v 8. členu pravilnika navedene tiste hujše kršitve, ki jih navaja sam zakon o združenem delu v 194. členu. Primerov lažjih kršitev pa zakon ne našteva in je zato njihova določitev v celoti prepuščena delavcem, da sami po lastni presoji določijo kršitve in jih označijo kot lažje.

(Se nadaljuje)

M. Pristovnik, dipl. iur.

INOVACIJE

Skupni odbor za gospodarjenje je na svoji 18. seji dne 22. 2. 1979 obravnaval 26 inovacijskih predlogov in na osnovi pozitivnih mnenj komisij za gospodarjenje v temeljnih organizacijah, odobril naslednjih 20:

Tretje, zadnje nadomestilo je bilo dodeljeno naslednjima avtorjema:

— Francu Lončarju iz TOZD valjarne in Jožetu Zuncu iz TOZD priprave proizvodnje za povečanje premera valjev na težki prog, s čimer je bilo v četrtem in petem letu prihranjenih letno 229.795,35 din. Nadomestilo znaša 3.238,36 din, ki si ga avtorja delita na polovico.

Drugo nadomestilo je bilo dodeljeno naslednjim avtorjem:

— Dušanu Stojčiču iz TOZD valjarne za izboljšavo pritrjevanja sklopov na valjih srednje proge, s čimer je bilo v drugem in tretjem letu letno prihranjenih 587.938,56 din, nadomestilo pa znaša 5.927,65 din.

— Srečku Smolarju iz TOZD priprave proizvodnje in Leopoldu Koboltu iz TOZD stroji in deli za izboljšavo krčilnega orodja za izdelavo vijakov. V drugem in tretjem letu uporabe izboljšave je bilo v temeljnih organizacijah vzmetarna in pnevmatični stroji prihranjenih letno 118.259,30 din.

Nadomestilo znaša 5.456,5 din, pri delitvi pa sta udeležena Smolar s 60, Kobolt pa s 40 odstotki.

— Francu Hirtlu iz TOZD priprave proizvodnje in Avgustu Knezu iz TOZD komercialne za izboljšavo pritrjevanja spoj na cevi za vrtnalne drogeve. Ta izboljšava je prinesla v prvem in drugem letu uporabe 82.951,16 din letnega prihranka, za kar prejmeta nadomestilo 3.322,60 din, pri delitvi pa sta udeležena Hirtl s 70 in Knez s 30 odstotki.

Avtorjem, ki so že prejeli akontacije, so bile dodeljene še razlike do prvega nadomestila.

— Jožetu Mercu iz TOZD pnevmatični stroji je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za izboljšavo kaljenja ščitnikov za kladiva ROK 12 in IC 10, ki je v prvem letu uporabe prinesla 33.637,31 din prihranka. Nadomestilo znaša 1.931,85 din in se zmanjša za že izplačano akontacijo 1.000 din.

— Francu Jablanšku iz TOZD industrijski noži in Janku Gnušmu iz TOZD priprave proizvodnje je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za izboljšavo tehnologije popuščanja nožev za pločevino. V prvem letu uporabe izboljšave je bilo prihranjenih 2.695.067,70 din. Nadomestilo znaša 30.360,54 din, zmanjša pa se za že izplačano akontacijo 18.351,30 din.

Prvič so bili obravnavani naslednji inovacijski predlogi:

— Mirko Krajnc in Vlado Rac iz TOZD jeklarne in Franc Gostenčnik iz TOZD SGV so rekonstruirali oboke na elektro obločnih pečeh, cilj rekonstrukcije pa je bil odprava vodnih hladilnikov. V prvem letu uporabe obokov brez vodnih hladilnikov je bilo prihranjenih 1.485.423,93 din, za kar je bilo avtorjem dodeljeno prvo nadomestilo 41.366,80 din, pri delitvi pa so udeleženi Krajnc s 70 in druga dva avtorja s po 15 odstotki.

— Vlado Rac, Oto Hafner in Jože Kotnik iz TOZD jeklarne ter Milan Butolen iz TOZD priprave proizvodnje so z rekonstrukcijo kobil V-20 izboljšali njihovo vzdržljivost in s tem v prvem letu prihranili 5.845.135,50 din. Odbor jim je dodelil prvo nadomestilo 55.561,10 din, pri delitvi pa so udeleženi Rac in Hafner s 30, Kotnik z 20 in Butolen z 10 odstotki.

— Jože Poberžnik iz TOZD jeklarne je rekonstruiral ližake V-20 in nam v prvem letu prihranil 308.379 din, za kar mu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 3.867 din.

— Jakob Logar iz TOZD valjarne je rekonstruiral vlečanje valjev na srednji progi. Z rekonstrukcijo se je povečala vzdržljivost ležajev, zmanjševali so se zastoji na progi in zmanjšala poraba matic za zatezanje ležajev.

Z izboljšavo je bilo v prvem letu prihranjenih 590.609,22 din, za kar je prejel avtor prvo nadomestilo 28.374,60 din.

— Ante Sirovina iz TOZD priprava proizvodnje je rekonstruiral orodje za žigosanje materiala v adjustaži valjarne in s tem železarni v prvem letu prihranil 722.606,60 din, za kar je prejel prvo nadomestilo 13.471,30 din.

— Franc Juvan iz TOZD ETS je premestil servomotorje za regulacijo gorilnikov na globinskih pečeh pri težki progi. Rezultat premestitve servomotorjev na hladnejše okolje je podaljšanje njihove vzdržljivosti in zanesljivost delovanja peči. V prvem letu po rekonstrukciji je bilo prihranjenih 58.267,50 din, za kar je avtor prejel nadomestilo 5.263,00 din.

— Jože Potočnik iz TOZD stroji in deli je izdelal napravo za kalibriranje vencev, s katero se je skrajšal postopek kalibriranja in

opravila normalizacija. V prvem letu uporabe izboljšave je bilo prihranjenih 432.840 din, za kar je prejel avtor prvo nadomestilo 19.450,90 din.

— Vinko Javornik in Rado Rebernik iz TOZD stroji in deli sta na stroju za ozobljenje izdelala pripravo za openjanje daljših pastorkov in s tem povečala produktivnost pri obdelavi teh obdelovancev. V prvem letu uporabe sta prihranila 71.422,20 din, za kar sta prejela prvo nadomestilo 3.749,80 din, ki si ga delita na polovico.

— Jože Duler in Alojz Kušej iz TOZD stroji in deli sta uvedla luženje pri čiščenju steklene zaščite na zobeh torzijskih osov. Povečala sta produktivnost in v prvem letu prihranila 108.366 din, za kar sta prejela prvo nadomestilo 5.208,40 din, ki si ga delita na polovico.

— Slavko Strmčnik iz TOZD priprava proizvodnje je rekonstruiral cilindrični kladiva RRK-30. S spremembo oblike in zamenjavo kvalitete materiala se je cilindru zmanjšala teža in pocenili izdelavni stroški. V prvem letu je bilo prihranjenih 329.423 din, za kar je avtor prejel prvo nadomestilo 10.088,45 din.

— Slavko Strmčnik in Franc Hirtl iz TOZD priprave proizvodnje sta zamenjala vložni material za izdelavo odkopnih konic. Po starem so se uporabljale luščene palice, po novem pa valjane in v prvem letu je bilo prihranjenih 1.057.913,10 din, za kar sta prejela prvo nadomestilo 17.263,45 din, ki si ga delita na polovico.

— Kristjan Breznik iz TOZD pnevmatični stroji je izdelal pripravo za centriranje gredi zračnih motorjev. V prvem letu je bilo z njihovo uporabo prihranjenih 26.077,50 din, za kar je prejel prvo nadomestilo 2.486,20 din.

— Avgust Knez iz TOZD komerciala je preprečil izločitev 700 »izvlakačev« za kladivo RK-28 in s tem prihranil 116.032 din. Zato je prejel enkratno nadomestilo 2.160,30 din.

— Gvido Peruš iz TOZD stroji in deli je izdelal napravo za strojno čiščenje zob na torzijskih osovah. Ekonomskega učinka pri tej izboljšavi ni bilo moč ugotoviti, zato mu je odbor dodelil enkratno nadomestilo 1.500 din.

Franjo Krivec

ja usklajenost med programi republiškega in občinskih zborov. Za uspešnejše delo delegatov pa bo nujno bolj angažirati vse družbenopolitične organizacije ter samoupravne interesne skupnosti. Ena izmed slabosti je tudi ta, da se ponekod delegati vseh zborov sestajajo skupaj. Tako se problematika posameznega zbora izgubi in razprava ne doseže svojega namena. Predstavniki zborov združenega dela občin koroške regije so še poudarili, da so delegacije preveč prepuščene same sebi. Tudi gradiva so sicer še vedno preobsežna in marsikdaj nejasna, vendar ta problem ni več v ospredju in je pri ustvarjalnem delu delegatov le opaziti določen napredek. V večji meri bi se morali zavedati pomembnosti zbora združenega dela, ki soodloča o vprašanjih, ki

so pomembna za delavce in druge delovne ljudi v združenem delu.

Razprava o družbenopolitičnem zboru je pokazala, da je še vse premalo povezan z občinskimi konferencami SZDL in izkušnje kažejo, da je delo družbenopolitičnih zborov premalo politično usmerjeno. Medtem pa prihaja v zbor občin preveč nepomembnih stvari, ki bi se lahko ob dobrem delovanju delegatskega sistema rešile še drugje.

Nedvomno je res, da je delovanje vseh zborov izredno pomembno za delovanje delegatskega sistema. Pojavlja pa se vprašanje, ali smo storili dovolj za usposabljanje delegatov — še posebej za tiste iz vrst delavcev — da bi bili le-ti zreli in sposobni opravljati svojo odgovorno nalogo.

M. F.

MNENJA DELAVCEV:

Zakaj glasujemo „ZA“ ali „PROTI“

Ko smo se tokrat pogovarjali z nekaterimi delavci o programih za novi samoprispevek, je bilo do 22. aprila, torej do dne, ko smo se morali delovni ljudje in občani Mežiške doline odločiti »za« ali »proti« novemu samoprispevku, le slabih dvanajst dni. Kljub temu, da niso vedeli, kakšen bo rezultat referendumu, so odkrito odgovorili na naslovno vprašanje, predvsem pa, kaj menijo o novem samoprispevku. Takole so povedali:

Jožica Koletnik, TOZD priprava proizvodnje, z Raven:

»Mislim, da so referendumi zadnje čase postali zelo moderna oblika odločanja v železarni in v naši občini. Na ta način si lepšamo našo okolico in bodočnost naših otrok. S tega zornega kota je vse lepo, vendar se mi ne zdi prav, da moramo skoraj vse potrebno graditi s pomočjo solidarnosti. Kot vidim, gre precej osebnega dohodka za razne prispevke, na drugi strani pa ne vem, za kaj se tisti denar sploh porabi, v kaj je bil naložen. Še nikoli do danes

mi ni kdo pojasnil, mi obrazložil, kaj smo napravili z zbranim denarjem, ali ga je bilo dovolj ali premalo, predvsem pa, kam ga nameravajo dati.

Spominjam se, ko smo prispevali denar za ceste, je bilo omejeno, katere ceste bodo popravili. Pa je ostalo le pri luknjah. Ob takih cestah in ravnanju do občanov se resno sprašujem, kam je šel naš denar, ki smo ga dali za ceste? Z upanjem, da bo tokrat boljše, da bom ob svoji dolžnosti spoznala tudi svoje pravice, se bom vnovič odločila »za«.

Ivan Forstner, TOZD kontrola kakovosti, s Prevalj:

»Z bliskovito naglico se bliža 22. april, ko bomo občani Mežiške doline odločali na referendumu za novi samoprispevek. Še danes imam shranjen letak od prvega referenduma, ki je bil 6. aprila 1975. Pregledal sem ga ponovno, da bi si osvežil spomin, kaj vse smo si zadali Prevaljčani, da bomo naredili z zbranim denarjem. Dobro se še spominjam, da smo takrat zapisali, da bomo zgradili v spodnjem delu Prevalj otroški vrtec, zgradili družbeni dom, prispevali za dom upokojencev in za adaptacijo gasilskega doma. Kot krajan sem se takrat strinjal s programom in zato tudi glasoval »za« samoprispevek. Pa poglejmo, kaj smo od tega realizirali.

Otroškega vrta nismo zgradili, ker se vsa štiri leta na Prevaljah nismo mogli dogovoriti za lokacijo. Ob razpisu referenduma je bila določena lokacija Polje. Ko pa bi morali priti do gradnje vrta, je bil v pripravi srednjeročni program in plan za obdobje 1980–85. Prav ta predvideva zazidavo Polja s 700–800 stanovanji in drugimi spremljajočimi objekti. Sedaj je nova lokacija za otroški vrtec predvidena Pod Gonjami in naj bi gradnja stekla letošnje pomlad. Ne razumem, kakor tudi drugi krajanje ne, kako je mogoče, da se niso z odgovornimi službami prej dogovorili, kaj se bo kje

Jožica Koletnik

PREMAJHNA ODGOVORNOST DELEGATOV

Območni posvet o nekaterih načelih delovanja delegatskega sistema, ki sta ga za Koroško v Slovenji Gradcu pripravila skupščina SRS in RK SZDL, je potekal v treh skupinah.

»Delegati znotraj združenega dela nosijo izjemno odgovornost za delovanje delegatskega sistema, premajhna aktivnost pa pomeni odpovedovanje pravicam in odgovornostim, ki jih imajo delavci po ustavi in zakonu o združenem delu,« je dejal v razpravi skupine, ki je razpravljala o delu zbora združenega dela, Milan Kučan, predsednik skupščine SRS.

Dosedanje ugotovitve so pokazale, da prihajajo delegati na republiški zbor združenega dela še vse premalo pripravljeni, nekateri niti ne glasujejo, kar še posebej kaže na neodgovornost tako delegatov samih kot baze, ki naj bi jo zastopali. Tudi odnos do zveznih aktov še ni na zadovoljivi ravni, saj je s tem v zvezi premalo razprav, kljub temu, da so ti akti včasih zelo pomembni.

Med republiškim in občinskimi zbori združenega dela je še vedno prevelika vrzel, zato imajo delovni ljudje občutek, da njihovi interesi ne pridejo vedno do izraza. Potrebna bo tudi več-

gradilo. Če se lokacija kar naprej spreminja, ni čudno, da se gradnja zavlačuje. Otroško varstvo na Prevaljah je najbolj pereče področje, ki vpliva na razpoloženje krajanov. Predvsem pa na mamiče v službi in doma. Ne bi jih smeli obsojati.

Kulturni dom na Prevaljah je drugi problem v našem kraju. Tudi tega smo si začrtali že ob prejšnjem samoprispevku. Žal tudi tu nismo uspeli. Res so lani pričeli z zemeljskimi deli, pri tem pa je tudi ostalo. Zakaj se gradnja zavlačuje, ne vem. Lokacija tu ni sporna, saj že od leta 1949 vemo, kje se bo gradil, in se. Vemo, da je na Prevaljah dokaj razvito kulturno življenje. Zato je upravičeno vprašanje: zakaj zavlačujemo gradnjo doma?

Nekaj pa smo od zadnjega samoprispevka le dobili: prispevali smo sredstva za graditev doma upokoencev in za adaptacijo gasilskega doma.

Ivan Forstner

Program za novi samoprispevek je dober, treba bo le več resnosti pri realizaciji, da se nam ne bo ponovilo to, kar ugotavljamo sedaj. V bodoče je treba tudi bolj redno obveščati občane, kako se obrača njihov denar, ki je bil zbran s pomočjo samoprispevka. Kljub izrečeni kritiki bom glasoval 'za', da bodo v tem obdobju dobili malčki svoj vrtec, krajani pa kulturni dom. Čeprav je trenutno razpoloženje Prevaljčanov slabo, menim, da bodo glasovali 'za' samoprispevek.

Helena Zver, TOZD kontrola kakovosti, z Raven:

»Sele pred tremi leti sem se rešila skrbi, kam dati otroka v varstvo. Težave zaradi neurejenega otroškega varstva so se pričele, takoj ko sem morala v službo po izteku porodniškega dopusta. Nisem vedela, kdo bo pazil oba otroka. Za vrtec je bil najmlajši premajhen, varušč na Ravnah ni na pretek, v vrtcih pa nimajo urejenih 'jasli'. Sele po dveh letih prošnji sta tudi moja otroka dobila varstvo v vrtcu.

Prav zaradi tega, kar sem sama morala prestopiti na račun neurejenega otroškega varstva, predvsem dojenčkov, dobro vem, kako potreben je novi vrtec na Javorniku. Prav je, da vsem bodočim materam in njihovim otrokom omogočimo vsi dobro otroško varstvo. Prav je, da mi, delavci železarne, pomagamo zgraditi še ta vrtec, saj kdo drug ga bo, če

Helena Zver

ne mi? Ne vem, kako bo z novim samoprispevkom. Za prejšnjega lahko rečem, da je bilo bore malo narejenega. Mogoče je šel 'preveč v širino', kot pravijo temu. Baje z novim ne bo tako. Seveda sem za novi samoprispevek. Ne morem si zamisliti šol in drugih objektov brez solidarnosti. Če referendum ne bo uspel, bomo za lep čas brez sodobnega vrtca na Ravnah.

Ivan Kokalj, TOZD SGV, z Raven:

»Veliko želja in potreb imamo delovni ljudje in občani Mežiške doline. Zato je prav, da te objekte pomagamo zgraditi s pomočjo solidarnosti, v tem primeru z novim samoprispevkom. Živim na Ravnah, na Javorniku, in imam dva otroka, ki že hodita v vrtec. Prav zato si želim, da bi dobili na Javorniku novega, sodobnega. Tako bi imel v neposredni bližini urejeno varstvo svojih otrok. Če nam bo referendum uspel, v kar pa sploh ne dvomim, ga bomo na Javorniku dobili. Iz dneva v dan je več tistih mamic, ki ne vedo, kam z otrokom, ko morajo v službo. Ko pa bomo dobili tudi jasli, bo to vprašanje rešeno. Prav je, da se bo po dolini uredilo šolstvo. Zadnji čas je že, da bodo otroci hodili k celodnevni pouku, ki je menda sodobno izobraževanje.

Mislím, da so naši občani, lahko zadovoljni s tem, kar smo dobili s pomočjo minulega samoprispevka. Tudi novi nam obeta napredek, predvsem na področju šolstva in varstva otrok. V sedanjem programu so same stvari, za ka-

Ivan Kokalj

tere smo se odločili občani. Zato sem trdno prepričan, da bo referendum uspel. Toliko bolj, ker so naši krajan dovolj široko razgledani in dobro vedo, kaj v naši dolini še potrebujemo.

Peter Jevšnikar, TOZD priprava proizvodnje, s Prevalj:

»Ker stanujem na Prevaljah, me pri pripravah na referendum seveda najbolj zanima, kaj bomo z novim samoprispevkom dobili tam. Ko sva z ženo pred štirimi leti prišla na voliče, so vsi prisotni enoglasno vzkliknili, 'Vidva bosta gotovo glasovala za, ker imata tri majhne otroke.'

Letos zapušča malo šolo najmlajši sin. Nekaj mesecev je bil deležen obnovljenega vrtca, vendar ne iz sredstev samoprispevka. Čisto prepričan tudi nisem, da ne bodo vsi trije 'ušli' celodnevni šoli, saj je po predlogu prednostne liste za gradnjo objektov iz združenih sredstev zbranih za skupne namene v občini naša šola šele na 11. mestu. Ne morem si misliti, da bi bilo bolj nujno razširiti osnovno šolo na Ravnah ter razširiti šolo in dograditi vezni trakt za telovadnico v Mežici, ko pa vsi vemo, da vozijo na Prevalje hrano iz šolske kuhinje na Ravnah, ker šolska kuhinja na Prevaljah nima pogojev (prepo-ved sanitarne inšpekcije). Letos ima na naši šoli pouk v popoldanski izmen 5 oddelkov, od jeseni dalje jih bo že sedem. Če bodo šli na Ravnah še ostali oddelki na celodnevno šolo, ne bodo več vozili hrane na Prevalje. Kdo in kje bo potem kahal našim šolarjem?

Prav tako vsi vemo, da je telovadnica na Prevaljah že nekaj let pretesna. Kljub temu je ni najti v nobenem programu.

Na zborih občanov glede podaljšanja samoprispevka nisem sodeloval. O programih smo precej razpravljali na izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD PP MO. Prebral sem tudi posebno številko 'Referendum'. Menim, da bi naša krajevna skupnost in tudi druge morale posredovati, koliko je bilo zbra-

Peter Jevšnikar

nih in koliko porabljenih sredstev iz dosedanjega samoprispevka v taki obliki, kot je to storila krajevna skupnost Ravne. Le tako bi odpadle govorice, za kaj vse je bil porabljen denar naših krajanov. Menim tudi, da bi morali na referendumu odločiti (če bi bilo mogoče), da zbrana sredstva ne bi ležala tako dolgo (kulturni dom na Prevaljah), ampak da bi se lahko oplemenitila z varčevanjem pri banki.

Zavedam se, da vsak občan gleda in kritizira s svojega zornega kota, vendar sem prepričan, da bo referendum uspel, saj so najpomembnejši interesi širše družbene skupnosti. Zastavljeni program pa bo možno uresničiti le z deležem vsakogar od nas.

F. Rotar

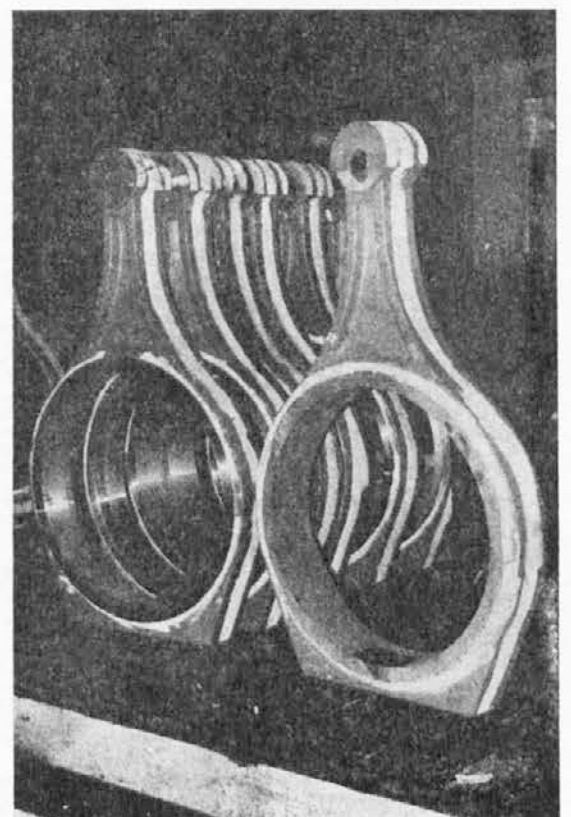
MISLI

Siromak se več smeje kakor bogataš.

Seneka

Strah je edina stvar, ki se množi hitreje kot zajci.

Raert Boyle

»Loparji«

Da bi se razumeli

STRUKTURA OSEBNOSTI

Ko kdo od nas zahteva, da mu opišemo osebnost svojega prijatelja, znanca, navadno vedno začnemo naštevati posamezne značilnosti te osebe, vse od fizičnih do različnih duševnih značilnosti, značilnosti vedenja, sposobnosti in podobno. S tem, ne da bi se posebej zavedali, navadno podamo oris strukture prijateljeve ali znančeve osebnosti kot skupek posameznih značilnosti, značilnih lastnosti ali potez.

Osebnost pa ni skupek tako mehanično naštetih potez, temveč je navznoter razčlenjena, strukturirana celota, ki ni enkratna, nespremenljiva in absolutno stalna, ampak se razvija in spreminja. Zato moramo na osebnost gledati dinamično kot na proces, ki je seveda silno zapleten. Vsakdo se spreminja, toda v tem procesu razvijanja in spreminjanja ohranja svoj jaz, saj je tudi po preteku določenega časa vsakdo še vedno veliko bolj podoben samemu sebi kot drugim.

Značilnosti, po katerih se ljudje ločujemo med seboj ali pa smo si podobni, je ogromno. Nekatere med njimi so izrazito ozke, denimo barva oči, značilna kretnja, itd., druge so bolj splošne in obsežne, npr. živahnost, poštenost in podobno. Na osnovi takšnih in podobnih značilnosti lahko osebnostne strukture tudi združujemo in danes se je v psihologiji uveljavila delitev osebnostne strukture na naslednja področja:

- področje temperamenta, ki zajema predvsem načine in kakovosti reagiranja in vedenja (zlasti čustvenega),

- področje značaja ali karakterja, ki zajema predvsem voljne in etične moralne značilnosti vedenja ter doživljanja,

- področje dinamičnih potez, ki zajema motive, želje, interese, stališča, predsodke, vrednote in podobno,

- področje sposobnosti, ki zajema različne zmožnosti, kapacitete in dispozicije za dosežke, storilnost na različnih področjih itd.,

- področje konstitucije, ki zajema telesne (somske, fizične) značilnosti posameznika.

OSEBNOSTNE LASTNOSTI

Posamezne sestavine osebnostnega delovanja se pojavljajo v posameznikovem vedenju in doživljanju razmeroma trajno in dosledno in po njih se posameznik lahko razlikuje od drugih oseb ali jim je podoben. Takšne razmeroma trajne in značilne enote osebnostnega delovanja imenujemo osebnostne lastnosti. Marljivost, odločnost, razburljivost, inteligentnost, poklicni interes, rasni predsodek, revolucionarnost, oblika nosu, vse to so osebnostne lastnosti, ki se v značilnih medsebojnih odnosih pojavljajo pri različnih ljudeh in glede na katere se le-ti razlikujejo ali pa so si podobni. Takih lastnosti je veliko. Lahko jim dodajamo vedno nove glede na to, kako opazujemo in primerjamo ljudi med seboj.

TEMPERAMENT

Z izrazom temperament največkrat označujemo način in oblike posameznikovega vedenja ter reagiranja. Če nas zanima, kako se neka oseba odziva, kako hitre, močne in trajne so njene reakcije, potem se v bistvu vprašujemo po njenem temperamentu. Dva posameznika sta si lahko podobna po interesih, stališčih in sposobnostih, toda prvi reagira hitreje in močneje, drugi počasneje in šibkeje; razlikujeta se glede na temperament. Zelo pogosto se pojem temperamenta povezuje s čustvenimi procesi, to se pravi z značilnostmi čustvenega reagiranja in vedenja. Temperamentne poteze so pod kakršnim vplivom dednosti in biološke strukture posameznika.

Najstarejša in najbolj znana razdelitev temperamentov pozna štiri tipe: kolerični, sangvinični, melanholični in flegmatični. Kolerik je človek, ki se odlikuje z močnimi čustvi, ki trajajo krajši čas. Pogosto menja razpoloženje, se zlahka odloči za akcijo in pogosto vznemirja. Hitro se razjezi, zaradi česar zlahka prihaja v konfliktno situacijo.

Sangviniki naglo reagirajo, vendar njihova čustva niso niti močna niti dolgo trajna. Nagnjeni so k vedremu razpoloženju, radi govorijo, dajejo primombe o drugih in so sploh živahni.

Melanholik izraža močna čustva, ki dolgo trajajo. Reagira zlasti na tisto, kar zadeva njegovo osebnost. Je izrazit pesimist in svojih občutkov ne kaže. Na splošno ga lahko ocenimo kot slabo razpoloženega človeka.

Flegmatik nima močnih čustev in se ta se počasi menjajo. Svojih občutkov v vedenjih ne izraža, in je pretežno optimističen. Težko ga kakšna stvar »iztiri«.

Tako opisani temperamenti so le izraziti primeri, ki se srečujejo pogosto. Večinoma so med ljudmi takšni, ki imajo od vsakega temperamenta po nekaj potez.

ZNAČAJ

Značaj oblikujejo tiste duševne lastnosti človeka, ki opredeljujejo moralne in etične lastnosti osebnosti. Ker se značaj oblikuje predvsem pod vplivom okolja, lahko usmerjamo ali spreminjamo njegov razvoj. Črte značaja lahko razdelimo na tri velike skupine: odnos človeka do samega sebe, odnos do drugih in odnos človeka do dela.

Poteze značaja, ki obsegajo odnos človeka do samega sebe, so samozaupanje in samokritičnost. Samozaupanje ima dve skrajnosti, ki se kažejo v preveliki zaverovanosti vase (takšni ljudje sebe precejšnje in druge podcenjujejo) in premajhnem zaupanju v lastne sile (takšni ljudje trpijo od občutkov manjvrednosti). Samokritičnost je odnos do lastnega dela, zlasti do napak.

Odnos do drugih se izraža v agresivnosti, iskrenosti in egoizmu. Agresivni ljudje se nagibajo k neprijaznemu, često sovražnemu vedenju, izživljajo prepire, se celo stepejo in razbijajo. Druga skrajnost so »mevže«, ki ne uveljavljajo svojih pravic tudi v primerih, kadar so za to upravičeni in se običajno drže vedno bolj v ozadju. Egoisti so preračunljivi, hladni in sebični.

Odnos človeka do dela se odraža v marljivosti in vztrajnosti. To sta pozitivni potezi značaja, medtem ko sta lenoba in neaktivnost njeno nasprotje. Prizadevni ljudje so včasih preveč trdoglavi, premalo prizadevni pa se lotijo marsičesa, vendar ne spijejo ničesar do konca.

SPOSOBNOSTI

Pojem sposobnosti pogosto uporabljamo v vsakdanjih pogovorih. Večkrat slišimo: »Izkazal se je kot sposoben delavec, organizator.« »Nima sposobnosti za ta poklic« in podobno. Iz teh in podobnih primerov razberemo, da imajo sposobnosti nekaj opraviti z uspešnostjo pri delu, z našimi dosežki, s storitvami. Pri tem se je seveda najprej treba vprašati, od česa je odvisen uspeh pri delu. Najprej od znanja, nato od motiviranosti, od tega, kaj posameznik hoče in kako to hoče. Končno je uspeh odvisen tudi od tega, kar nekdo more oziroma zmora in prav to slednje se nanaša na posameznikove sposobnosti ali zmožnosti. Pojem sposobnosti izvira in temelji iz ugotovitev, da v enakih razmerah, po enaki vaji in enaki motivaciji različni ljudje pri istem delu različno uspevajo. Sposobnosti se v veliki meri podedujejo, oblikujejo pa se pod vplivom okolja in lastne aktivnosti. Sposobnosti delimo na gibalne ali motorične (najbolj izrazite med njimi so: ročne spretnosti, spretnosti prstov, hitrost reagiranja itd., torej sposobnosti, ki omogočajo hitrost, spretnost, natančnost in usklajenost gibanja in premikanja), čutno zaznavne ali senzorne sposobnosti (te se nanašajo predvsem na sposobnosti čutil, kot so vid, sluh, okus, vonj in tip) ter višje spoznavne ali intelektualne sposobnosti (to so sposobnosti miselne iznajdljivosti, sposobnosti razumevanja, sklepanja in reševanja problemov).

TELESNA ZGRADBA

Posamezniki pa se med seboj razlikujejo tudi po telesni zgradbi. Na zunaj so najbolj opazne razlike v debelosti oziroma širini telesne zgradbe. Tako bi lahko ločili piknični tip, ki je debel, leptosomni tip, to je tip ozke rasti. Nekatere med obema pa se nahajata še atletske tip, ki je srednje rasti, vendar z močno razvitimi mišicami.

Med ljudmi so razširjene in trdovratne predstave o zvezah med telesno konstitucijo in psihičnimi lastnostmi. Pravimo, da so debeli ljudje do-

brodušni, veseli, družabni, suhi pa sitni, zamerljivi, ambiciozni itd. In nemalokrat v praksi tudi tako je. Kje so vzroki za to, na to današnja znanost še nima dokončnega odgovora. Morda je ravno pričakovanje tisto, ki sili posameznike, da se obnašajo in reagirajo tako, kot od njih pričakujemo. Verjetno pa obstajajo tudi biološke zveze med telesno zgradbo in določenimi vrstami vedenja.

Človek je izrazito socialno bitje in kot tako vedno teži, da se družijo oziroma povezuje z drugimi ljudmi, in to iz najrazličnejših motivov — npr. motiv po sigurnosti, družabnosti, motiv po patriotizmu in podobno, čeprav

lahko rečemo, da je najmočnejši motiv po takem obnašanju spoznanje, da človek potrebuje lahko uspešno zadovoljuje le, če je združen z drugimi ljudmi. Posamezniki zato postanejo člani določenih skupin, ker imajo neke skupne cilje in v prizadevanju, da bi te cilje dosegli, morajo sodelovati, morajo biti v medsebojnem stiku. Na tak način prihaja med njimi do določenih odnosov, položajev, odvisnosti, različnih vlog in s krepitvijo teh relacij postane taka skupina bolj ali manj ustaljen sistem medčloveških odnosov, o katerih pa bo govor v naslednjih prispevkih.

E. Gladež, J. Gruden

SIS za varstvo pred požari

23. 3. 1977 je bila ustanovljena samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požari v občini Ravne z namenom, da bolj učinkovito in organizirano vodi vzgojo občanov in varnost pred požari. Za ta namen skupnost ugotavlja in usklajuje potrebe ter interese, oblikuje in izvaja politiko razvoja gasilske dejavnosti in varnost pred požari, zbira potrebna sredstva za uspešno dejavnost.

Za uresničevanje del in nalog ta skupnost pridobiva potrebna sredstva iz naslednjih virov:

- iz prispevkov, ki jih za financiranje dejavnosti plačujejo delavci temeljnih organizacij, delovnih organizacij in delovnih skupnosti ter delovni ljudje, ki z osebnim delom in sredstvi v lasti občanov opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost.

Ta prispevek je v višini 0,30 % od osnove na bruto osebni dohodek, poravnava pa se iz dohodka ob vsakokratnem mesečnem izplačilu osebnega dohodka;

- iz prispevkov, ki jih zavarovalna skupnost prispeva od vplačila premij za zavarovanja premoženja pred požari;

- iz dotacij in prispevkov, ki jih prispeva družbenopolitična skupnost občine;

- iz prispevkov, ki jih organizacije združenega dela, delovne skupnosti ter občani plačujejo za posamezne — direktne namene;

- iz dohodkov, ki jih skupnost sama ustvarja s svojo dejavnostjo.

Iz zaključnega računa za leto 1978 je razvidno, da je skupnost imela prihodek sredstev v višini 3.606.552,55 din. Večina teh sredstev (67,80 %) je bilo porabljenih za adaptacije gasilskih domov, za izboljšanje tehnične opreme gasilskih enot, za opremo in funkcionalno — materialne izdatke gasilskih organizacij pa so porabili 16,66 % vseh sredstev, 3,27 % ali 117.798,85 din pa za funkcionalne in materialne stroške delovanja samoupravne interesne skupnosti. 6,40 % ali 230.899,10 din za honorarje in prispevke voljenim funkcionarjem in 37.442,70 din ali 1,40 % za odplačilo anuitet za najete kredite.

Treba je opozoriti, da za delovanje skupnosti delujejo posamezni občani le na prostovoljni pripravljenosti. Drugače rečeno: ta interesna skupnost nima pro-

fesionalnih — poklicnih delavcev. Tudi gasilska občinska zveza kot strokovna zveza gasilskih društev v občini nima profesionalnega delavca. Vse delo in dejavnost gasilskih društev in organizacij, tako tehnično delo varstva pred požari uspešno poteka na prostovoljni osnovi z nekaj sto prizadevnimi in požrtvovalnimi občani.

Izjema sta Železarna Ravne in Rudnik Mežica, ki morata imeti po zakonu poklicni četi oziroma določeno število poklicno usposobljenih delavcev za varstvo pred požari v delovni organizaciji kot eno izmed oblik varovanja družbene imovine. Vendar pa ti poklicni gasilci (kot jim po domače pravimo) v prostem času vsi delujejo v dejavnostih prostovoljnih gasilskih društev ali pa v organizacijskem delu občinske gasilske zveze in samoupravni interesni skupnosti varstva pred požari.

Mislím, da moramo biti ponosni, da je med nami nekaj sto občanov, ki ob visoki zavesti skrbijo za preventivno varovanje družbene in osebne lastnine pred požari. Ob morebitnih elementarnih nesrečah pa so ti občani — gasilci vedno pripravljeni, ne glede na čas in žrtve, pomagati občanom ali družbeni skupnosti zmanjšati nastalo materialno škodo.

Ob prispevkih finančnih sredstev za delovanje te skupnosti pa naj bi vsi delovni ljudje in občani aktivno sodelovali vsaj pri oblikovanju politike razvoja gasilske dejavnosti v občini. Kljub temu, da nam družba nalaga dolžnost in nalogo, da smo s stališča narodne zaščite osebno dolžni izvajati preventivne in aktivne ukrepe na področju varstva pred požari, pa dejansko ni tako. Delovni ljudje in občani premalo sodelujemo vsaj pri oblikovanju politike varstva pred požari.

Da bi se stanje izboljšalo tudi s stališča narodne in civilne zaščite, je skupščina te samoupravne interesne skupnosti na svoji seji 19. 2. 1979 sprejela sklep, da se v temeljnih organizacijah, delovnih organizacijah, delovnih skupnostih in krajevnih skupnostih oblikujejo in izvolijo delegacije, iz katerih se bodo nato delegirali delegati v skupščino, in to z nestalnim mandatom.

Zato bomo v Železarni Ravne oblikovali 23-člansko delegacijo.

POSVET S KOROŠKIMI ŠTUDENTI

Medobčinsko študijsko središče ZKS za Koroško je 6. in 7. aprila v Mežici priredilo seminar — posvet s člani kluba koroških študentov. Na njem so poskušali študentom približati sedanjo in perspektivno družbeno problematiko razvoja koroške krajine, saj se bodo ti mladi ljudje po diplomah, ko se vrnejo, vključevali v razreševanje problemov, ki se nam pojavljajo v družbeni praksi.

Posveta so se razen študentov udeležili še sekretarji občinskih komitejev štirih koroških občin, sekretarja UK KZS iz Ljubljane

in Maribora ter sekretar MS za Koroško. Obravnavane teme pa so bile naslednje:

— študenti kot subjektivna sila naše družbe,

— družbeni razvoj koroške krajine ter mesto in vloga visokošolskih kadrov v njem,

— Slovenci v zamejstvu in mi.

Vse tri teme so bile predstavljene na ustrezni ravni, ker je prireditelju uspelo pridobiti za sodelovanje tovariše: mag. Gojka Staniča, sodelavca MC ZKS, inženirja Feliksa Wieserja, tajnika ZSO na Koroškem, Marjana Sedmaka, novinarka, in predstavnika ekonomskega centra in gospodarske zbornice za Koroško.

S.

IZ OBČINE

MLADI O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU

Tudi mladi iz ravenske občine vneto razpravljajo o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju. Tako razprave potekajo na vseh treh področnih konferencah in v vseh osnovnih organizacijah ZSMS. Ob izteku razprav pa bodo o vseh stališčih in predlogih razpravljali člani predsedstva OK ZSMS Ravne. Poleg teh razprav pa mladi iz Mežiške doline morajo sedaj, šest mesecev po sprejetju novega statuta ZSM Slovenije, pripraviti svoja pravila in poslovniške za organizacije in organe ZSMS v ravenski občini.

LETOŠNJE DELOVNE AKCIJE

Prav tako so v Mežiški dolini že tudi stekle predpriprave za letošnje mladinske delovne akcije. Tudi letos se bodo mladi iz ravenske občine udeležili zvezne delovne akcije Kozjansko 79 in republiške Bela Krajina 79. Mladi brigadirji bodo odšli na Kozjansko 8. julija in na republiško akcijo 14. julija. Na zvezno delovno akcijo bo odšla brigada »bratstvo in enotnost«, ki jo tvorijo po štirje brigadirji iz vsake pobratene občine.

V Mežiški dolini so tudi že stekle priprave za lokalne delovne akcije. Tako bodo mladi letos očistili strugo Meže od Črne do Dravograda, na Ravnah bodo očistili okolico Kefrovega mlina, v Mežici uredili atletsko stezo, v Črni otroško igrišče in v Podpeci adaptirali kulturni dom. Okrog 40 mladincev pa se bo od 1. do 3. junija udeležilo 5. srečanja mla-

dih iz pobratenih občin, ki bo tokrat na Kosovem v Suvi Reki.

7. SEJA OK ZKS RAVNE

Na 7. redni seji OK ZKS Ravne na Koroškem so člani razpravljali o idejnopolitičnem usposabljanju komunistov, vodstev osnovnih organizacij in članov občinskega komiteja. Po konferenci bo sklican aktiv mladih komunistov po krajevnih skupnostih o njihovem nadaljnjem izobraževanju.

MOJA ULICA

Aprila je več kot teden dni ekipa TV Zagreb snemala na Ravnah, v Kotljah in Sentanelu oddajo Moja ulica. Oddaja bo na sporedu 18. maja in bo predstavila OŠ Koroški jeklarji, pihalni orkester ravenskih železarjev in dr. Franca Sušnika, ki bo spregovoril o študijski knjižnici.

MUZEJ V KEFROVEM MLINU

Ob letošnjem občinskem prazniku bo osrednja slovesnost 13. maja pri Kefrovem mlinu. Tako bodo udeleženci slavnostne seje vseh zborov občinske skupščine prisostvovali tudi slovesnosti ob otvoritvi muzejske zbirke o 2. in 3. kongresu SKOJ, ki sta bila prav v Kefrovem mlinu. Osrednja slovesnost bo obenem združena tudi v osrednjo občinsko proslavo ob 60-letnici ustanovitve ZKJ in SKOJ.

fr

PREGOVORI

Ko si sam, delaj, kot bi te videli vsi, ko te pa vsi vidijo, delaj, kot bi bil sam.

Luis Lavelle

Kar daš, pridobiš; kar pridržiš, izgubiš.

Kitajski pregovor

Prijatelja si morata pomagati kakor roki.

Kitajski pregovor

Ko pride vihar, dviguje prah. »Poglej,« pravi prah, »kako se gibljem.«

Kitajski pregovor

ŠE ENKRAT »KDO MORA ČISTITI PLOČNIKE«

Z odgovorom tov. Franca Kadiša, direktorja komunalnega podjetja Prevalje, se le ne bi popolnoma strinjal, kajti tako slabo očiščenih cest in pločnikov kot letos, že dolgo zim nazaj ni bilo (ker tudi snega ni bilo toliko). Letošnja zima pa je bila nekoliko bolj radodarna, nasula je več snega in povzročila našim komunalcem težave pri čiščenju. Res je, kar pravi tov. Franc Kadiš, da so ceste in pločnike plužili, ni pa res, da so jih toliko, kolikor je bilo mogoče.

Pa pogledajmo nekoliko po vremenju nazaj. Decembra je nasulo kar precej snega. Tega so nekako še kar spravili s cest in pločnikov. Novo leto smo pričakali v dežju. Nato pa je 3. 1. pritisnil mrz od -12°C do -18°C . Ceste in pločniki so se spremenili v drsališča, ki so povzročala veliko padcev in kletvic. Cesta na Čevčevje je bila tako spolzka, da se je lokalni avtobus pri odcepu na DTK postavil počez. Ta mrz je trajal do 9. 1. Med tem časom je komunalnemu podjetju le uspelo cesto nekoliko posuti. Od 16. 1. do 18. 1. je spet snežilo. Tokrat so plužili tudi ponoči in kolikor toliko očistili ceste in pločnike. Kar pa je snega na pločnikih ostalo, so ga ljudje steptali. Takšni so pločniki ostali do 13. 2., ko je pritisnila odjuga in je štiri dni deževalo. Ves tisti steptani sneg

in led sta se spremenila v snežno brozgo, ki je segala do vrh čevčevlj. Prav takrat pa bi moralo stopiti v akcijo Komunalno podjetje in očistiti pločnike in stranske ceste. Nič drugega ne bi bilo potrebno kot s plugom potisniti snežno plundro s pločnikov. Ker pa so si pri komunalnem podjetju verjetno mislili, da se bodo pločniki z odjugo kar sami očistili, so narobe mislili, ker je v naslednjih dneh, t. j. od 21. februarja do 3. marca pritisnil ponovno mrz do -9°C ter napravil iz cest in pločnikov v veliko veselje otrok prava drsališča.

Skoraj si je nemogoče zamisliti, da so si ljudje še sploh upali hoditi prek gimnazije na Janeče. Cesta je bila tako ledena, da je bil tvegan vsak korak, saj nisi vedel, če ne bo naslednji že usoden.

Vedite, tov. direktor komunalnega podjetja, z malo večjo odgovornostjo do soobčanov se da marsikaj napraviti. Res je, da so bile težave s soljo. Res pa je tudi, da bi z denarjem, ki bi ga izdali za nabavo soli, lahko plačali nekaj delavcev in ti bi očistili vsaj pločnike. Ne rabimo zmeraj velikega bogastva, nasprotno, ravno tedaj, ko nimamo, moramo biti bolj iznajdljivi, kajti tudi z malo denarja se da veliko napraviti.

Vinko Zmavcer

Nova krajevna skupnost Kotlje

Na referendumu, ko smo se vsi občani odločali za samoprispevek, so se krajani Kotelj, Leš in Sentanela dodatno odločali še o ustanovitvi lastnih krajevnih skupnosti. Kakšno vlogo bodo imele in kako bodo delovale ter se povezovale z drugimi krajevnimi skupnostmi, o tem smo se pogovarili s predsednikom KS Kotlje tovarišem **Karlom Polancem**.

»Tudi naša nova krajevna skupnost bo imela dosti širše področje delovanja kot prej vaška skupnost. Da bo krajevna samouprava res povsod ob pravem času zaživela, bomo ustanovili samostojne komisije in oblikovali svojo delegacijo za povezovanje s skupščino občine Ravne ter za reševanje krajevnih problemov. Tudi za povezavo s SIS ter družbenopolitičnimi organizacijami in društvi se bo našel pravi način.«

»Kaj menite Hotuljci o lastni krajevni skupnosti?«

»Naši krajani precej pričakujejo od nje, predvsem več kot od vaške skupnosti, saj vedo, da bo zdaj več denarja, računajo pa tudi na nove krajane, ki so si tod ustvarili svoje domove. Ti so se že vključili v dogajanje in življenje Kotelj. Precej jih deluje v krajevni samoupravi in družbenopolitičnih organizacijah ter društvi. Skratka, postali so pravi Hotuljci in se dobro razumejo z vsemi.«

»Verjetno ste že izdelali srednjeročni in letni plan razvoja?«

»Oba plana sta delno že narejena. Dokončno ju bomo izdelali v bližnji prihodnosti, po konča-

Aprilske luže

iz katere se bodo nato delegirali delegati na posamezno sejo skupščine. Železarna Ravne ima tri delegatska mesta v zboru uporabnikov skupščine te skupnosti. Do sedaj so bili v tej skupščini iz železarne trije delegati s stalnim mandatom. Tudi skupščino samoupravne interesne skupnosti varstva pred požari so dosedaj sestavljali delegati s stalnim mandatom, kar pa ni v skladu z našim delegatskim sistemom.

F. Leskošek

nem referendumu. Vsem nam mora namreč biti jasno, da bo naš razvoj odvisen le od samopri-spevka. Ker je bil program, kaj želimo z njim narediti, dovolj obravnavan in tudi objavljen, naj zdaj omenim le, da v Kotljah nimamo primerne prostora, v katerem bi se lahko nastanila krajevna skupnost in kjer bi se sestajali delegati ter člani DPO in društev.

»Kako se boste povezovali z večjimi KS? Boste imeli svoj žiro račun ali boste združevali sredstva s KS Ravne?«

»Tudi v prihodnje bomo še tesno sodelovali s KS Ravne. Tako nam bo ta krajevna skupnost opravljala knjigovodske in bla-

gajniške posle, saj ne bi bilo smiselno imeti lastne službe. Imeli pa bomo svoj žiro račun. Povezava z Ravni je nujna tudi zaradi del v novem naselju, ki še niso opravljena.

Zavedamo pa se, da na začetku najbrž še ne bomo uspešni v samoupravi, saj nobena KS ne more biti že na začetku zelo uspešna. V Kotljah tudi ne bomo takoj ustanovili posebnih odborov družbene samozastite, ljudskega odpora in civilne zaštite. Na zadnjem sestanku krajanov smo se dogovorili, da bomo še naprej delovali v organih in odborih KS Ravne. V bližnji prihodnosti pa bomo o potrebnih organih razmislili tudi sami.«

F. Rotar

ZDRAVJE

DELO, POČITEK IN REKREACIJA

Splošni dejavniki, ki vplivajo na človekovo delovno sposobnost (poleg sposobnosti, navad, spretnosti in znanja, motivacije, odnosa človeka do družbenega okolja, organizacije dela in delovnega okolja) in s tem tudi na delovni učinek, so:

- začetni in končni elan ter privajanje na delo,
- utrujenost,
- monotonija,
- starost in spol,
- zdravstveno stanje,
- rekreacija.

Krivulje dela, ki nam kažejo odnos med delovnim učinkom in trajanjem dela, so različne za različna dela. Pri večini pa delovni učinek spočetka raste, doseže svoj vrh, na katerem ostane nekaj časa, nato pa zopet pada.

Začetni elan je na začetku dela največji, nato pa hitro slabi. Na začetku dela smo bolj motivirani za posel zaradi občutka svežine, zanimanja do novega dela. Ljudje uravnavajo svoj telesni napor in tempo dela glede na to, koliko časa bodo delali. Spočetka se ne oziramo dovolj na trajanje napora.

Končni elan nastopi, ko delavec čuti, da gre delo k kraju in pogosto pospeši svoje delo zaradi prijetne perspektive počitka ter občutka bližine cilja.

Privajanje na delo je počasnejši proces. Sestoji v postopnem prilagajanju človeka na povečane zahteve aktivnosti. Spočetka čuti težave pri delu in delovni učinek je sorazmerno majhen. Prilagajanje na delo je daljše pri težkem telesnem delu. Na vrhu delovne krivulje je lahko delovni učinek za 50 % večji kot na začetku.

Utrujenost in bolečina sta obrambna mehanizma človekovega telesa, ki opozarjata, da je v organizmu nekaj narobe. Utrujenost delimo glede na jakost (lahka, srednja, težka), glede na obseg (lokalna, splošna), in po kvaliteti (telesna, duševna). Ni upravičena stroga delitev na telesno in duševno utrujenost. Pri obeh pride do motenj v delovanju možgan in izčrpanja mišic. Sprosti se podzavestna, avtomatična dejavnost. Človek se slabše prilagaja in iz-

gubi svojo plastičnost. V proizvodnji se to kaže s padcem delovnega učinka.

Poznamo objektivne in subjektivne znake utrujenosti.

Objektivni znaki utrujenosti

— Kakovostni in količinski padec delovnega učinka (kvaliteta, kvantiteta).

Delovni učinek pade na koncu osemurnega delavnika za 50 do 60 %. Najbolj pade v poznih urah, predvsem pri težkem telesnem delu. Pri lahkem in intelektualnem delu pa je padec učinka manjši ali pa celo izostane. V tem primeru pade zlasti kvaliteta dela.

— Povečana variabilnost rezultatov. Ljudje reagirajo prehitro ali pa prepočasi, kot da bi uživali alkohol.

— Spontani odmori, ki jih delavci jemljejo nehote ali premišljeno v delovnem času. Število takih prekinitev dela in njih trajanje je odvisno od napornosti dela in njegovega trajanja. Ti odmori so normalna obramba človekovega telesa pred preveliko utrujenostjo in izčrpanostjo. Pri nekaterih težkih delih znaša neproduktivni čas 25 %—40 % od skupnega delovnega časa.

— Nepotrebne kretnje.

V obdobju utrujenosti se poveča energetska poraba. Človeški organi ne delajo harmonično, smotno niti ekonomično. Javljajo se nepotrebni gibi, drhtenje in kretnje niso koordinirane. Zaradi teh motenj in zaradi otežkočene zaznavno-miselne kontrole se počuti delavec negotov, neiznajdljiv, raztresen, kar pogosto privede celo do obratne nezgode.

— Rastejo obratne nezgode.

— Rastejo različna obolenja.

Če se znaki utrujenosti kopičijo, kadar ni dovolj počitka, pride do različnih obolenj: prebavne motnje, rane na želodcu, glavobol, nespečnost, živčna izčrpanost. Vse to privede do izčrpanosti organizma in ljudje so dalj časa nesposobni za delo in pade tudi njihova odpornost proti boleznim (infekcijam).

Subjektivni znaki utrujenosti

Utrujeni ljudje čutijo bolečine v organih, so brez volje, izčrpani,

mlahavi, slabi njihova motivacija za delo, s tem pa se lahko spremeni tudi njihov pozitivni odnos do dela. Človek pride v konfliktno situacijo. Utrujenost vpliva na čustveno življenje. Javljajo se razdražljivost, čustvena neuravnovešenost, labilnost in prepiri. Zato se moramo boriti proti utrujenosti. Preprečujemo jo s počitkom, odmorom (najbolj učinkovito), boljšo organizacijo dela, ureditvijo delovnega okolja in z različnimi poživili (kar je najslabše).

Počitek je prekinitev ali sprememba delovne aktivnosti. Neorganizirani in nepredvideni počitek nima pravega učinka, zato prekinitev zaradi slabe organizacije dela ali tehničnih razlogov ne delujejo kot počitek, temveč motijo in razbijajo ugoden ritem dela. Na produktivnost slabo vplivajo tudi spontani odmori, ki si jih delavci sami vzamejo. Delavec se najbolj spočije, če počiva cela skupina. Pri počitku je važno, da spremenimo razpoloženje in da nam popusti duševna napetost.

Počitek damo delavcu, preden nastopijo znaki utrujenosti. Počitek traja različno, najbolje od 15 do 30 minut. Damo toliko odmorov, kolikor je potrebno, boljše več krajših po 10 minut. Počitek naj bo aktiven ali pasiven, ko prekinemo dejavnost in se usedemo. Aktiven počitek ni v tem, da mirujemo in je tudi pogosto bolj uspešen kot pasivni. Priporočamo se pri lahkem fizičnem in intelektualnem delu, saj pri tem zaposlimo tiste dele telesa, ki so med delom mirovali, npr. šport, sprehod, telovadba. Včasih proti utrujenosti uporabljamo razna poživila, ki zboljšajo delovno sposobnost tako da delujejo nanj kemično, fiziološko ali psihično.

— Kemična poživila (kofein v kavi) vplivajo na človekov organizem, tako da zvišajo delovno sposobnost na račun rezerv. Bližje občutek utrujenosti in jih zato z zdravstvenega vidika odsvetujemo.

— Fiziološki učinek dosežemo z lahkimi gimnastiko, z umivanjem obraza in vratu s hladno vodo, z globokim vdihavanjem svežega zraka in s hranili, bogatimi s sladkorjem ter C in B vitaminom.

— Psihološko delujemo s situacijami, ki dvigajo zanimanje za delo, delovno moralo in vzbujajo občutek ugodja (premijske, tekmovalne). Ne škodujejo človeškemu organizmu.

Spanje kot končna oblika pasivnega počitka služi za obnavljanje telesne in duševne moči. To ni samo počitek, temveč potreba človeškega telesa. Dobro je, da gremo spat vsak dan ob isti uri in da spimo enako dolgo (6 do 8 ur). Stanovanjsko okolje, kjer spimo, naj bo mirno in naj ne presega hrupa nad 40 decibelov. Postelja naj bo udobna, perilo čisto, klima primerna in ugodna.

Monotonija

Moderni način proizvodnje zaradi svoje enoličnosti privede pogosto do monotonije, kjer se delovna opravila uporno ponavljajo v delovnem času. Delavčeva miselnost in fantazija sta povsem izključeni iz delovnega procesa. Delavec doživlja občutek dolgočasje. Menja se pozitiven odnos delavca do dela in manjša produktivnost.

Monotonija za razliko od utrujenosti ne sili delavca, da bi nehala delati, temveč mu vzbuja željo po spremembi. Do monotonije pride najprej pri polavtomatiziranem delu. Proti njej se bori s krajšimi aktivnimi odmori in z drugačno organizacijo dela, pri kateri pride delovna ustvarjalnost ponovno do izraza.

Starost in spol

— Ženske v proizvodnji

Ženske se pri težkem fizičnem delu prej utrudijo kot moški zaradi značilnosti ženskega organizma: nežnejši skelet in mišičje, slabša občutljivost in dihalna. Ženske so čustveno bolj neuravnovešene. V puberteti, v meni in v času nosečnosti ter svojega perila se delu slabše prilagajajo, ne morejo se zbrati, so razdražljive. Na splošno lahko rečemo, da so žene manj vzdržljive in se prej utrudijo. Naša ustava je žene izenajčila z moškimi. Od celotnega števila zaposlenih v občini je okoli 35 % žena. Največ jih je v tekstilni in živilski industriji. Ženske naj ne opravljajo naporega dela ter dela, kjer je potreben nena- ravni položaj telesa. Nočno delo ni za žensko, še posebno ne za matere. Ženske naj ne bi delale v rudnikih ter dvigovale težkih bremen, naj se ne spuščajo v globine voda itd. Če se to ne upošteva, pride do množičnih ženskih obolenj. Zanje se priporočajo dela, kjer se zahtevajo fina ročna spretnost, umske ter vzgojne sposobnosti.

— Mladina pri delu (14—18 let)

Vajenci so v tej dobi v večji meri izpostavljeni škodljivostim pri delu kot dijaki. Mlajši delavci imajo več nesreč pri delu kot odrasli, vendar lažjih. Ljubijo nevarnost in tveganje, pri delu so neprevidni. Radi menjajo delovno mesto, posebno še, če nalete na razumevanje starejših. Delajo naj v zdravem delovnem okolju. Delo naj bo povezano z učenjem in naj ne traja več kot 6—8 ur. Glede vrste dela velja zanje isto kot za žene v proizvodnji.

— Starejši pri delu

Ljudje nad 50 let, nekateri prej, nekateri pozneje, kažejo znake staranja (telesna in duševna slabost). Z bliskovitim razvojem medicine se je življenjska doba precej podaljšala. Najprej se pokažejo znaki staranja na čutilih, občutljivih in gibljivih ter centralnem živčnem sistemu. Ostrina vida začne padati po 30. letu starosti in je pri 45. letih zmanjšana, tako da navadno že potrebujemo očala. Po 50. letu se ta proces še pospeši. V tem času slabi tudi sluh, vendar to slabšanje ne moti človeka pri delu. Pride tudi do sprememb v človeški duševnosti, slabše je prilagajanje na nove razmere. Moč telesa oslabi in do vsega novega čutijo nezaupanje in bojazen. Uspešni pa so zaradi svojega znanja in izkušenj. Odnos starejših do življenja je pozitiven, saj so ustaljeni po navadah, vestni in potrpežljivi pri delu, čeprav ne morejo v celoti dosegati norme. Ugodno vplivajo na mlade delavce v proizvodnji. Priporočajo se, da imajo svoboden ritem dela.

Zdravstveno stanje

Delovna sposobnost proizvajalca je v odvisnosti od njegovega

zdravstvenega stanja. Največ lahko proizvajajo zdravi in zadovoljni ljudje. Če neka škodljivost iz človekovega okolja tako močno deluje na človekov organizem, da poruši harmonično delovanje organov, pride do bolezni.

Rekreacija

Rekreacija je zbir vseh dejavnosti, katerim se človek posveča zaradi počitka in razvedrila, po-

tem ko se je osvobodil svojih poklicnih, družbenih in družinskih dolžnosti. Glede na svoja nagnjenja se ukvarja s športom, se giblje v naravi... V osebno zadovoljstvo nabira znanje, širi kulturno obzorje in prostovoljno opravlja družbeno delo.

Večina naših delovnih ljudi ne izkoristi svojega prostega časa za sprostitev in razvedrilo ob svojih

konjičkih, da bi si tako nabrali novih moči za jutrišnje delo.

Idealno bi bilo preživeti dan takole:

- 8 ur dela,
- 8 ur rekreacije,
- 8 ur spanja.

Tako bi se ljudje lažje prilagajali novim zahtevam modernega življenja.

S. I. — KZD

pogostejše. Podatke o tem, kolik je odstotek bralcev, ki pridejo enkrat, dvakrat, trikrat itd. v knjižnico, vam bodo zaupali kdaj drugič.

Dobra polovica vseh bralcev je otrok, kar kaže na to, da v šoli nimajo dovolj bogate izbire; v glavnem imajo tam le knjige za domače (obvezno) branje in pa za značko. Drugo radovednost si otroci potešijo s knjigami iz splošnoizobraževalnih knjižnic.

V razpredelnici, ki sledi, smo strnili, kar je zgoraj že nakazano: koliko knjig je katera knjižnica izposodila, koliko uporabnikov ima in kako pogosto so zahajali v knjižnico.

Posebno skrbno smo knjige kupovali. Ustregli bi radi čim širšemu krogu bralcev, hkrati pa zagotovili splošni slovenski zahtevi, da naj bo polovica fonda poljudnoznanstvenega. Največ smo torej kupili knjig, ki dvigajo raven splošne razgledanosti, na drugem mestu so domači in tuji romani, pa tudi kakšno bolj strokovno knjigo je mogoče najti v naših SIK. Polovica vseh kupljenih knjig je mladinskih in nam jih je skoraj vse kupila Kulturna skupnost Slovenije. Na žalost pa je pri tem odkupu zajetih sorazmerno malo naslovov (100), knjig pa je veliko (1045). Z drugimi besedami: vsako knjigo, ki jo je odkupila KSS, smo dobili poprečno v desetih izvodih.

Zaloga knjig v naših splošnoizobraževalnih knjižnicah se ustrezno obnavlja, čeprav je še tu in tam kakšna navlaka, ki jo bo treba čimprej izločiti. Primerjava nakupa med letom 1977 in 1978 pokaže, da smo zadnje leto dobili kar enkrat več knjig kot leto prej. Se enkrat pa poudarjamo, da je med temi knjigami izredno veliko slikanic oz. mladinskih knjig, ki smo jih prejeli po 25 izvodov. V naslednji tabeli je prikazano, koliko knjig so pridobili v posameznih knjižnicah. Za primerjavo je naveden še podatek za leto 1977 in z lahkoto boste ugotovili, da je skok posebno velik pri knjižnicah v manjših krajih.

Naše krajevne knjižnice v preteklem letu

Tokrat malo drugače — brez tarnanja

»Knjižničarstvo je ena od osrednjih in najuspešnejših dejavnosti Zveze kulturnih organizacij,« je poudaril na zadnji seji odbora za knjižničarstvo Stanko Arnšek, predsednik ZKO Ravne na Koroškem. Prepričani smo, da to ni bila samo vljudnostna fraza, ampak odkrito in iskreno pri-

znanje vsem knjižničarjem na terenu.

Res je delo knjižničarjev neka-ko umirjeno, neakcijsko, brez zunanjega pompa, je pa zato stalno. Nekje enkrat, drugod dvakrat in tudi večkrat tedensko so odprta vrata do knjig: za razvedrilo in zabavo, za širitev obzorij, za pri-

pravo na izpit, za potešitev radovednosti.

V vsakem večjem kraju v občini je knjižnica. V večjih se gotovo lahko najde veliko zanimivega branja, saj imajo od štiri do petnajst tisoč knjig. Zaradi preglednosti si oglejte tabelo, iz katere boste razbrali, v katerem kraju je knjižnica, kdaj in koliko ur je odprta in koliko knjig ima.

KRAJ	O D P R T O							vseh knjig Število
	Pon.	Tor.	Sreda	Čet.	Pet.	Sob.	Ned.	
Ravne	16.—18.	9.—11.	16.—18.	16.—18.	9.—11.			15.459
Prevalje	16.—19.		16.—19.			9.—11.		5.114
Mežica		15.—19.30			15.—19.30			3.742
Črna		15.—17.			15.—17.			5.528
Kotlje				16.—17.			10.—11.	1.409
Žerjav			16.—20.					2.501
Leše								929
Podpeca							10.—11.30	1.290
Str. Reka					16.—18.			885
Sentanel							9.—11.	187

Lani so knjižnice dobro delale. Vsaka je izposodila več knjig kot leto poprej, le v Žerjavu se je zataknilo: knjižničarka Angela Brumen je zaradi drugih obveznosti morala pustiti delo v knjižnici, a upamo, da bo prekinitev le kratkotrajna in da bodo Žerjavčani znali najti človeka, ki bo nadaljeval zelo plodno knjižničarsko delo. Tov. Brumnovi se za njeno dolgoletno požrtvovalno delo iskreno zahvaljujemo.

Skupaj so splošno izobraževalne knjižnice lani izposodile 31.000 knjig. To je za 21 % več kot leto poprej. V poprečju si je vsak prebivalec izposodil 1,21 knjige. Seveda je poprečje včasih kaj čudna stvar, saj so vračunani tudi tisti prebivalci, ki še ne znajo brati; na drugi strani pa so vštete seveda samo knjige, ki so si

jih bralci izposodili v splošnoizobraževalnih knjižnicah. V poprečju pa se seveda varno skrivajo tudi vsi tisti prebivalci, ki si lani niso izposodili niti ene knjige. Ali tudi nobene niso prebrali?

Vsak deseti občan naše občine je član ene od splošnoizobraževalnih knjižnic, ali čisto točno: v letu 1978 je bilo v SIK vpisanih 2742 uporabnikov, šteti so le tisti, ki so knjižnico obiskali vsaj dvakrat v tem letu. Konkurenca je huda: cela vrsta drugih oblik sprostitve in razvedrila je, ki vlečejo bolj kot branje. To je v nekem smislu najzahtevnejše, a tudi daje lahko največ. Knjižničarji nismo nikoli podvomili, da bo knjiga ohranila svojo moč in po svetu že ugotavljajo, da vedno več ljudi zopet sega po

knjigi, potem ko jih je za hip zasušila televizija.

Bralci so knjižnice pridno obiskovali. Vseh obiskov je bilo 15.799, kar pomeni, da je vsak bralec obiskal knjižnico šestkrat — v poprečju seveda. Razumljivo je, da je veliko takih bralcev, ki so zašli v knjižnico le dvakrat ali trikrat, precej pa je tudi takih, ki so prišli vsak mesec ali tudi

KRAJ	Število izposojenih knjig	B r a l c i		Število vseh obiskov
		odrasli	mladina	
Ravne	10.230	267	628	3.784
Prevalje	3.979	139	164	1.595
Mežica	10.010	436	395	7.588
Črna	2.090	124	88	1.087
Kotlje	1.455	34	26	295
Žerjav	1.779	133	121	694
Leše	319	12	35	184
Podpeca	674	16	20	213
Str. Reka	281	5	46	163
Sentanel	259	13	40	196
SKUPAJ	31.076	1179	1563	15.799

KRAJ	Število novih knjig v letu 1978	Število novih knjig v letu 1977	Porabljen din za nakup knjig '78
Ravne	487	235	41.788,50
Prevalje	386	377	26.601,25
Mežica	553	337	49.870,40
Črna	297	124	17.585,80
Kotlje	320	49	16.480,95
Žerjav	138	62	9.594,60
Leše	212	47	10.825,30
Podpeca	147	55	5.320,85
Str. Reka	199	63	9.245,30
Sentanel	138	49	9.279,60
SKUPAJ	2877	1394	196.592,55

Na koncu naj omenimo, da so knjižničarji izvedli nekaj manjših prireditev:

— ob 100-letnici rojstva O. Zupančiča so bile proslave na Prevaljah, v Mežici, Žerjavu in na Ravnah;

— ob slovenskem kulturnem prazniku so bile v vseh knjižnicah priložnostne razstave;

— podelili smo priznanja zvestim bralcem.

Da. Zvesti bralci. Da bi še bolj utrdili vez med občani in knjižnicami, smo lani in predlani nagradili tiste bralce, ki so bili v preteklih letih knjižnici najzvestejši.

Veselilo nas bo, če boste letos med njimi tudi vi.

Alojz Pikalo

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Jože Maček, 200 nasvetov za varstvo rastlin v vrtu in sadovnjaku, DZS, Lj., 206 str. 185 din.

Avtor knjige je zbral 200 vprašanj, na katera najpogosteje iščejo odgovor naši vrtničarji in sadjarji. Knjigi so dodani škroplni načrti za sadne, zelenjadne in okrasne rastline, vinsko trto ter navodila za varstvena opravila po mesecih.

Aleksander Šiftar, Vrtno drevje in grmovnice, priročnik. DZS, Lj., 290 str. 280 din.

Vsebinsko težišče pričujoče knjige je v zajetnem opisnem delu, v katerem je avtor predstavil skrbno sestavljen izbor vrtnega drevja in grmovnic. V uvodnem delu so zanimiva poglavja o lastnostih, rabi, saditvi in obrezovanju, posebno vrednost pa dajejo knjigi številne črno-bele in barvne ilustracije, 80 barvnih, 90 črno-belih fotografij.

Darko Marin, Informacije za odločanje, ZDU, Lj., 76 str. 22 din.

Avtor skuša opredeliti vsebino in strukturo samoupravnih informacij, povzema dosedanja dogajanja na tem področju in nakazuje temeljne rešitve nekaterih vsebinskih problemov, zlasti tistih, ki zadevajo proces odločanja v našem družbenem sistemu.

Boris Verbič, EGS pred razpustom, ČZDO Komunist, Lj., 264 str. 120 din.

Ali je združitev Evrope privid ali resnica? Ali prinaša s seboj uresničevanje starodavnih sanj o miru in sožitju med evropskimi narodi, ki so se tisočletja bojevali med seboj za interese svojega vladarja in vladajočega razreda, ali pa je samo prevara. Na taka vprašanja skuša Verbič odgovoriti v pričujoči knjigi.

Prevodi

Axel Munthe, San Michele, roman, DZS, Lj., 220 din.

Munthe, zdravnik in pisatelj švedskega rodu, je zaslovel s svojo knjigo o San Michelu. V njej piše o svoji zdravniški praksi v Franciji in Italiji, o svojih potovanjih, predvsem pa je knjiga polna razmišljanja in sočutnega doživljanja ob človeških stiskah in trpljenju. To je odkritosrčno napisana izpoved o ljudeh in življenju, o sreči in nesreči, o življenju.

Piere La Mure, Mona Lisa, roman, DZS, Lj.

Roman o Moni Lisi, lepi Florentinki, ki je pozirala Leonardu da Vinciju za njegovo znamenito sliko, je vsebinsko bogata knjiga. Ni namreč le življenjski zapis te ženske in njene družine, temveč tudi kratka, napeta zgodovina takratne Italije in zgoščena slika Leonardove genialne osebnosti.

F. W. Deakin, Mussolinijevih šeststo dni, DZS, Lj., 260 din.

Knjiga znanega angleškega zgodovinarja, ki ga poznamo po delu Gora Trdnjava, na stvaren in zanimiv način analizira zadnje razdobje Mussolinijevega življenja, čas tako imenovane salójske

republike. V ospredju je njegov odnos do nacizma. Knjiga prinaša nekaj novega gradiva, predvsem pa nakazuje dogajanje v novi perspektivi. To dogajanje je neposredno povezano tudi z našo zgodovino.

Pisani vetrovi, izbor besedil iz ruske porevolucijske proze, MK, Lj., 180 str. 95 din.

Knjižnica iz Kondorjeve zbirke prinaša zares reprezentativen izbor dvanajstih vodilnih literarnih ustvarjalcev. S to knjigo dobimo vpogled v zanimivo literarno snovanje, zaznamovano z odmevi na veliko revolucijo in krvavo državljansko vojno.

(Po Knjigi 78 in informacijah DZS)

VALENTIN PETEK

Dragi Valentin!

Zadnji delovni dan pred novim letom smo si voščili zdravje in srečo v novem letu. Tudi ti si bil med nami, tudi tebi smo zaželeli zdravja in sreče. Razšli smo se polni lepih načrtov. Nobeden ni slutil, da je bila že takrat prisotna smrt, ki je nato prekrizala naše želje. Po novem letu te ni bilo več med nas, bolezen te je odtrgala od delovnega mesta. Vsak dan smo pričakovali, da se vrneš med nas ter nam naznaniš, da greš v zaslužen pokoj. Ni te bilo. Mi smo morali do tebe. Prišli smo k tvojemu tihemu, večnemu domu, da se poslovimo od tebe z bolečino v srcih.

Rajni Valentin se je rodil na Strojni pred šestdesetimi leti. Svojo mladost je preživel kot pastir, pozneje pa kot hlapec. Njegova mladost ni bila lahka. Prijetje je moral za vsako delo, ki mu je bil kos. Sola je bila takrat postranska stvar. Najprej je moral opraviti dela, potem se je šele lahko posvetil šoli. Med okupacijo je bil prisilno mobiliziran, nato v Rusiji ranjen in ujet. Iz Rusije je šel prostovoljno v NOB v Jugoslavijo. Boril se je na sremski fronti in nato do končne zmage. Po osvoboditvi se je takoj zaposlil v železarni Ravne, v topilnici. Leta 1948 si je našel družico in stanovanje na Prevaljah. Svoje tri otroke je vzgajal res z očetovsko ljubeznijo in skrbjo. Živel je srečno v krogu svoje

družine. Težka vojna leta so pustila kal boleznim v njem. Začel je bolehati in bil zato leta 1971 premeščen iz topilnice v adjuštaž kovačnice. Delal je na žagi kot rezalec do svoje smrti.

Dragi Valentin! V teh osmih letih, ki smo jih skupaj preživeli, smo te spoznali do dna duše. Po naravi miren, si bil na delovnem mestu vesten. Zahteval si red in disciplino, bil si nam za vzgled. Kljub težavam z zdravjem si redno hodil na delo in v skrajni sili včasih šel za kak dan v bolnišnico. Branil si se invalidske upokojitve in tudi redne, kot da bi slutil, da ti ne bo usojeno uživati zaslužene pokojnine. Hvala ti za tvoj prispevek pri razvoju naše železarne. Obdržali te bomo v trajnem spominu.

V imenu sodelavcev izrekam ženi, otrokom in vsem sorodnikom najgloblje sožalje. Naj ti bo lahko domača zemlja! Počivaj v miru!

P. J.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame — ome Amalije Harum se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam kakor koli ob teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje ali na kakršen koli način izrekli sožalje.

Hvala tudi pevskeemu zboru društva upokojencev Prevalje, Koroškemu oktetu z Raven in g. župniku za izrečene besede.

Žalujoče hčerke
z družinami

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža Franca Krivograda se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedu za darovano cvetje in izraženo sožalje kakor tudi vsem za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Iskreno se zahvaljujemo tudi pihalnemu orkestru ravnstkih železarjev za zaigrane žalostinke in gospodu župniku za lepe poslovlilne besede.

Žena Štefka, brat in sestre

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega moža in očeta Valentina Petka se iskreno zahvaljujemo TOZD ravnstkih železarjev: kovačnici, jeklarni, čistilnici, orodjarni in RO Prevalje. Hvala tudi LD Jamnica, Inštalaterju Prevalje, GD Prevalje, mladinskemu aktivu RO Prevalje in krajevemu odboru ZB NOV Prevalje za poslovlilne besede.

Žalujoči: žena Pavla, hčerka Marina, sin Branko z družino in Zdravko.

OBVESTILO

Prijave za počitniško delo in prakso bomo začeli zbirati po 3. maju 1979 na posebnih prijavnicah, ki jih boste lahko dobili v kadrovske službi ali pri vrtarju.

Mlajših od 15 let ne bomo sprejemali na počitniško delo.

Kadrovska služba

POPRAVEK

V prejšnji številki Informativnega fužinarja, v članku »Izvoljeni samoupravni organi delovne organizacije«, ni naveden delegat delavskega sveta delovne organizacije iz delovne skupnosti za finance in računovodstvo, tov. Antonija Krebs. — Za pomoto se opravičujemo.

IZREKI

Aforizem — rek, kleno, duhovito izražena misel, domislica; resnica v jedrnatih oblikah.

Lepe besede še kako izvirajo iz luknje.

Turški pregovor

Dobro in mnogo da tisti, ki z darili daje tudi nasmejan obraz.

Latinski pregovor

PROGRAM KOROŠKIH KINEMATOGRAFOV V MAJU

V maju bodo koroški kinematografi Črna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne, Kotlje, Dravograd, Slovenj Gradec in Podgorje predvidoma predvajali naslednje filme:

— VSI PREDSEDNIKOVI LJUDJE — ameriška barvna drama — do 6. maja 1979

— ROKA SMRTI — Hong-Kong karate, pustolovski film — do 10. 5. 1979

— NOČ CEDNOSTI V JAVNI HISI — madžarska barvna komedija — do 10. 5. 1979

— TOM IN JERRY, NAJBOLJŠA SOVRAŽNIKA — ameriška barvna risanka — do 10. 5. 1979

— OKUPACIJA V 26 SLIKAH — domača barvna vojna drama — do 13. 5. 1979

— ZALJUBLJENI BOLNICAR — ameriška barvna komedija — do 6. 5. 1979

— BITKA ZA ALZACIJO IN LORENO — francoska barvna komedija — do 13. 5. 1979

— PRVA LJUBEZEN — domača barvna drama — do 8. 5. 1979

— ANA IN ANDY — ameriška barvna risanka — od 1. 5. do 13. 5. 1979

— GINEKOLOG SOCIALNEGA ZAVAROVANJA — italijanska barvna satira — 4. do 20. 5. 1979

— RAZBIJAC — ameriški barvni pustolovski film — 4. do 23. 5. 1979

— ZADNJI PODVIG DIVERZANTA OBLAKA — domača barvna drama — 10. do 26. 5. 1979

— PETORICA ZIGOSANIH — italijanski barvni vojni film — 8. do 24. 5. 1979

— IZGANJALEC HUDICE — ameriška barvna drama — 4. do 22. 5. 1979

— EL MEXICANO — meksikanska zgodovinska drama — 5. do 22. 5. 1979

— TARZAN IN AMAZONKE — ameriški č. b. pustolovski film — 10. do 24. 5. 1979

— TA CUDEŽNI SVET DIVJINE — angleški barvni dokumentarni film — 4. do 23. 5. 1979

— IZKUŠNJE PRVE LJUBEZNI — ameriška barvna melodrama — 15. do 31. 5. 1979

— VZPODBUJEVALKE — ameriška barvna drama — 8. do 27. 5. 1979

— TOBOGAN SMRTI — ameriški pustolovski film — 9. do 30. 5. 1979

— UVAJANJE V LJUBEZEN — kanadska barvna drama — 15. do 29. 5. 1979

— EROTIČNE AVANTURE CASANOVE — francoska barvna erotična komedija — 15. do 31. 5. 1979

— TEMNA ZVEZDA — ameriški fantastični barvni film — 22. 5. do 10. 6. 1979

— MADAM CLOUDE — francoska barvna drama — 22. 5. do 10. 6. 1979

— BEL PAEZE, TRPLJENJE MOJE — italijanska barvna kriminalka — 22. 5. do 10. 6. 1979

— ZAPELJEVANJE — italijanska ljubezna drama — 23. 5. do 11. 6. 1979

— HOBODY IN INDIJANCI — italijansko francoski nemški barvni western — 18. 5. do 3. 6. 1979

— ZAKLAD MATAKUMBE — ameriški barvni pustolovski film — 29. 5. do 13. 6. 1979

»KINEGRAF« PREVALJE

TOZD KINEMATOGRAFI

Učimo se preprostega izražanja

(Nadaljevanje)

RAZPLETANJE JEZIKA

Neredko valimo vso krivdo za nerazumljivost jezika na tujke. Bilo pa bi malo preenostavno, če bi bilo to res. Ene bi namreč dosledno slovenili, drugih, neizogibnih, pa bi se naučili. V resnici so tujke le eno od poglavitij preprostega izražanja. Mnogo hujša pa je zapletenost, zavozlatost in zašifriranost našega uradnega občevalnega jezika. Gromozansko dolgi stavki, še več, stavčni sklopi, so neredko dolgi od 200 do 400 besed.

Pokojni dr. Mirko Rupel je nekoč zapisal: »Če mora poprečno inteligenten človek dvakrat prebrati stavek, preden ga razume, stavek ni dober.« Na poti k preprostemu izražanju tedaj ne moremo naprej, če se ne naučimo razpletati takšnega jezika, in predvsem, če seveda sami zavestno hočemo govoriti in pisati jasno in jedrnat.

Jezik izraža misli, dolgi stavki torej cele verige misli. Oddelimo torej eno misel od druge, izrazimo vsako posebej, pa dobimo kratke stavke. Če to verjamemo, upoštevajmo naslednje nasvete:

1. razčlenimo misli,
2. sledimo tej razčlenitvi,
3. mislimo v odstavkih (glavnih točkah),
4. prisilimo se k miselnim preporom, da ne začnemo spenjati verig.

PROČ Z NEBISTVENIM

Vsakdanja govorica je polna odvečnih, nebistvenih, nepovednih, papirnatih besed. Poglejmo

nekatero najpogostejše. Vsak dan slišimo in beremo npr.: »menim«, »reči moram«, »konkretno«, »rekel bi, da«, »uspešno uveljaviti«, »aktivno sodelovati«, »uporabljati prakso«, »kar najbolj«, »nedvomno«, »brez dvoma«, »rešitve«.

Kdor se hoče dobro izražati, mora odstraniti vse odvečno. Kaj pa je nepotrebno? Osnovno pravilo se glasi:

vse, kar lahko izločimo brez škode za bistvo misli (stavka), je odveč.

Seveda to ne pomeni, da bomo govorili ali pisali v brzogovornem slogu. Vsakdanji pogovor celo potrebuje nekoliko dolgovčenja in ponavljanja. (Na ta način se pamet baje brani prevelikega števila informacij.) Toda, kar je dovoljeno v klepetu, ne velja za skrbno izražanje v javnosti in za javnost.

Nebistvenemu se ognemo, če upoštevamo naslednje nasvete:

- najprej premislimo, potem šele izgovorimo ali napišemo,
- razvrstimo misli (jim določimo vrstni red),
- jasno povemo, kaj hočemo.

Odvečnosti pa nabrekli izražanja se ubranimo, če neusmiljeno **krajšamo** svoje proizvode. Veliki besedni umetniki so pogosto tesali in obdelovali svoje stvaritve — zakaj torej ne bi tudi mi naših?

Torej: **krajšamo!** Varčujemo z besedami! Krajšajmo in dosegli bomo **jasno** izražanje.

(Se nadaljuje)

ČE JE ANZA »NADREJENI« IN FIKA »PODREJENI«

Naš psiholog nam strokovno popisuje, kakšni smo ljudje in zakaj. Tale zapis je laičen, njegov namen pa enak — da bi se res bolje razumeli. Vsem, ki jim je ime Anza ali Fika, se vnaprej opravičujem, podobnost je zares le slučajna.

Baje je precej znan pojav, da nekateri Anzani začnejo **enačiti svojo funkcijo, službeni položaj s svojo osebo**. Ker imajo neko moč odločanja o svojih Fikanih, se menda rado pojavi prepričanje, da so tudi kot ljudje boljši in pametnejši od vseh Fikanov.

Anza seveda ne ve, da si **avtoriteto** pridobi samo z nenehnim večanjem znanja, z oblikovanjem lastne osebnosti, z notranjo umirjenostjo in doslednostjo, nikakor pa ne s hruljenjem, priučenimi triki in z nastopštvom.

Pravičnih Anzanov je baje komaj toliko kot krivičnih. Zmotno namreč verjamejo, da morajo zaradi svojega položaja imeti **vedno vse prav**. Če sploh poznajo pravilo o treh resnicah, se malokdaj spomnijo nanj, namreč: moje mnenje — tvoje mnenje = pravo mnenje. V resnici se zdi precej Fikanom logično, da tisti, ki več odloča, torej Anza, tudi večkrat pogreši.

Ker noben Fika ne zna biti na delu samo »delovna žival«, zunanaj njega pa zgolj »zasebnik«, **brezoseben odnos** Anzana do Fikanov prav tako ni dober kot prevelika familiarnost.

Za največjo napako Anzanov štejejo občutek **nenadomestljivosti** in prepričanje, da morajo vse narediti sami, ker se bo sicer podrl svet.

V resnici Anzanom pametne glave v svetu priporočajo naslednje stvari:

— Pritegniti zanesljive in samostojne Fikane ter jim dati čimveč odgovornosti.

— Za dobro opravljeno delo je treba Fikanom izreči priznanje enako kot kritiko za slabo opravljeno.

— Pametno je Fikanom razložiti pomen dela, ki naj ga opravijo, ne samo ukazati: naredi to in to!

Če dodamo še, da je treba dati Fikanom čimveč svobode za opravljanje del in priložnost, da razvijejo lastno iniciativo, smo v bistvu našli indirektno tudi večino želja, ki jih vsak človek — bodi Anza ali Fika — nosi v sebi in jih želi uresničiti. Anza bi moral to vedeti in z gornjimi načini iz Fikanov narediti svoje sodelavce.

Kom

OLIMPIJSKE IGRE SPET NA PRVEM MESTU

Interes filatelistov pogosto dolega politiko izdajanja znamk. Zato se tudi vsako leto delajo rang liste po državah za zbiralec generalnih zbirk in obenem po temah za zbiralec — tematičarje.

Na nemškem tržišču zavzema jo trenutno prvo mesto olimpijske igre, sledijo avioni, ladje, živali, cvetje, kozmos, reprodukcije, vojni motivi, znamke na znamki, religiozni motivi (med njimi noveletne — božične izdaje), avtomobili, nogomet, železnice in na koncu UPU.

Ta lista je važna tudi za tiste, ki se odločajo, da bodo začeli zbirati neko temo. Iz liste se vidi, koliko truda bo moral vložiti posameznik, da bi kompletiral svojo zbirko (znamke, za katere vlada večje zanimanje, se težje in dražje nabavljajo), in kar je enako važno, kakšne možnosti ima posameznik, da svojo zbirko, če se za to odloči, zamenja ali proda. Zato je v filateliji preverjeno pravilo — če se že odločiš, je vedno boljše (in najcenejše) začeti čimprej.

KITAJSKE ZNAMKE

Ob obisku Kitajske so nemški filatelisti prišli do zaključka, da na Kitajskem filatelija kot hobi v evropskem smislu ne obstaja. Ni prometa z znamkami med filatelisti, ker se višek denarja uporablja še vedno v glavnem za osnovne življenjske potrebe. Akoravno imajo mlajši filatelisti albume za znamke, v njih zbirajo v glavnem uporabljene poštne znamke. Pri tem pa jim ni važno, ali ima znamka vse zobce in ali je zmečkana ali ne. Priročni filatelistični material se slabo uporablja. Katalogov, pincet in podobnih pripomočkov, brez katerih si sodobne filatelije ne moremo zamisliti, na Kitajskem sploh ni. Mladi Kitajci še štejejo filatelijo kot zabavo, podobno zbiranju školjk ali raznobarnih kamenčkov.

Časi se spreminjajo, zgodovina se vedno nekoliko ponavlja in

Od Suhe navzgor

bolj izkušeni se ravno zaradi tega opredeljujejo za kitajske znamke. Iskanje kitajskih novitet v Evropi je vse večje.

f. u.

OD TU IN TAM

SOLA JE MRTVA — NAJ ŽIVI SOLA

Ugotovitev zahodnonemškega mladinskega pisatelja in pedagoškega delavca Kirscha:

»Vsako resno angažiranje zahteva temeljno znanje.« »Pri vzgojnih vprašanjih se starši večinoma zanašajo na čustveno razsojo, na slavni zdravi razum, pri tem pa zvečine podajajo le izkušnje iz lastnega otroštva.«

»Sola naj nauči učiti se in naj privadi oblike stikov med ljudmi.« »Vsakdo se naj nauči kako se prilagoditi, hkrati pa naj pazi, da se ne bi odvalil reči: to mi ni všeč!« »Preobremenitve manjšajo prirojeno žejo po znanju.« »Razredi naj bodo majhni, pouk pa naj čimbolj veže teorijo s prakso!«

DROGA V DNEVNI SOBI

Knjiga Marije Winn s tem naslovom je resen izziv staršem in vzgojiteljem. Obravnava »televizijsko vedenje« otrok. Diagnoza je huda: zaradi mamila-televizorja nastajajo predvsem pri manjših otrocih resne duševne motnje. (Verjetno zaradi nekritičnega izbora programov, predolgega, nekontroliranega gledanja, op. prir.) Zdravilo je menda eno samo: izklopiti televizor!

Prir.: K.

REKREACIJA IN ŠPORT

Namizni tenis

V Novem mestu je bil pozivni turnir za učence osnovnih šol. Tekmovalke so bile razdeljene v tri kvalitativne skupine. V prvi je zmagala Trbižanova, Logarjeva je bila 5., v drugi je bila Pandevova 6., v tretji pa Baučetovala 3.

V Mariboru pa so tekmovali učenci. V drugi skupini je bil Auprih 3., Kaker pa 6., v tretji pa Vrečič 4., Ozmec 7.

Na polfinalnem ekipnem tekmovalju osnovnih šol je sodelovalo 12 moških in 8 ženskih ekip s koroškega in celjskega območja. V obeh konkurencah so zmagale ravenske ekipe in se uvrstile v republiški finale.

Odbojka

Članice Fužinarja so ponovno postale prvakinja druge zvezne lige. V odločilni tekmi so premagale na Ravnah Branik s 3:1. S tem so si priborile pravico nastopa na kvalifikacijah za vstop v I. zvezno ligo. Njihov nasprotnik bo zmagovalec srečanja Split-Breza.

V moški zvezni ligi je Fužinar doma premagal Tempo s 3:1, Maribor pa Metalca s 3:2. Mežičani so gostovali na Reki, premagali Bulevard s 3:1 in prehiteli še Tempo.

Ze v predzadnjem kolu 2. zvezne moške lige je Metalac z zmago nad Fužinarjem s 3:0 osvojil naslov prvaka. Mežica je doma presenetljivo izgubila s 3:1 proti Bledu. Maribor je v Karlovcu premagal domačine s 3:2 in se kolo pred koncem prebil na 2. mesto.

V ženski republiški ligi je Mežica premagala Bled s 3:0.

Plavanje

V Kranju je bilo republiško prvenstvo za mladince, kjer je Fužinar osvojil kar 14 zlatih, 8 srebrnih in 5 bronastih medalj. Zlate medalje so osvojili.

Majda Rodič na 100 m prsno, 400 m mešano, 400 m kravl, 200 m prsno in 200 m mešano.

Miran Kos: 100 m prsno (rekord SRS za mlajše mladince), 100 m in 200 m hrbtno, 200 m prsno in 200 m mešano.

Dimiter Vočko: 100 m in 200 m delfin.

Zenska štafeta: 4 × 100 m mešano in 4 × 100 m kravl.

Srebrne in bronaste kolajne pa sta osvojili še Brumnova in Pisnikova.

V Ljubljani je bilo republiško prvenstvo za starejše pionirje. Dve zlati kolajni na 100 in 200 m hrbtno je osvojila Andreja Cestnik, na 200 m mešano pa je bila 3. Marta Kos je bila 2. na 200 m in 3. na 100 m delfin. Boris Pesičer je bil 3. na 200 m hrbtno.

Celotna ekipa starejših pionirjev se je dobro izkazala in je opazen viden napredek.

Mlajši pionirji do 12 let so tekmovali v Trbovljah. Saša Kričej je osvojila v svojem letniku diplomu za prvo in drugo mesto v prsnem slogu, Aljoša Medvešek, pa tudi v svojem letniku drugo in tretje mesto v hrbtnem slogu.

Mlajši pionirji do 10 let so tekmovali v Mariboru. Bernard Pesjak je bil 2. na 100 in 3. na 200 m prsno, Matjaž Brumen je bil 3. na 100 m hrbtno, Dejan Karadža pa 2. v konkurenci mlajših letnikov. Štafeta 4 × 100 m mešano je osvojila 3. mesto.

Teden kasneje so bila državna prvenstva za pionirje. V Mariboru sta presenetila Fužinarjeva plavalca. Berni Pesjak je osvojil dve bronasti kolajni, in sicer na 100 m in 200 m prsno, Matjaž Brumen pa prav tako dve bronasti, na 100 m in 200 m hrbtno.

V Kranju je med starejšimi pionirkami zmagala Cestnikova na 100 m hrbtno z novim državnim rekordom. Na 200 m hrbtno je bila prav tako prva. Kosova je bila 3. na 100 m delfin in 2. na 200 m delfin.

Doseženi rezultati kažejo, da je posebno pri mlajših plavalcih sistematično delo v klubu že rodilo uspehe.

Rokomet

V vzhodni članski republiški ligi je Fužinar v 11. kolu gostoval v Veliki Nedelji in izgubil srečanje s 24:20.

Nogomet

V tekmovalju za jugoslovanski pokal je na območju koroške re-

gije v zaostali četrtfinalni tekmi Akumulator premagal Korotan z 1:0. V polfinalu sta bila dosežena naslednja rezultata: Radlje-Peca 2:0, Ojstrica-Akumulator 3:2.

V 1. kolu spomladanskega dela prvenstva je Fužinar na Ravnah premagal Leše s 3:1, Ojstrica-Radjlje 3:2, Korotan-Peca 1:3, Holmec-Slovenj Gradec 3:2. Akumulator je bil prost.

Smučanje

Na Zelenici je bilo FIS tekmovalje v veleslalomu in slalomu, na katerem je nastopilo 86 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. V veleslalomu je bil naš Andrej Stefanovič 7., v slalomu pa je odstopil.

Šah

Na povabilo šahovske sekcije Metalne iz Maribora se je 6. aprila 1979 10-članska ekipa naše železarne udeležila prijateljskega troboja med železarno Jesenice, Metalno Maribor in železarno Ravne. Naša precej okrnjena ekipa je osvojila 86 točk in se uvrstila za ekipo Metalne s 106 osvojenimi točkami ter zmagovalci železarne Jesenice s 108 točkami, ki so prejeli tudi pokal v trajno last. Po končanem tekmovalju je bila v prijateljskem vzdušju izražena želja po tradicionalnem tovrstnem srečanju, zato smo se dogovorili, da bo troboj prihodnje leto na Ravnah.

Na občinskem prvenstvu za pionirje in pionirke, ki je bilo 6. aprila 1979 v Crni, je med pionirji zmagal Danilo Peruš z 9 točkami, za njim se je uvrstil Janko Kolečnik s 7 točkami, tretji pa je bil Tomaž Angeli s 6 točkami. Sode-

Naši zmagovalci v Novem mestu

Postani nogometni sodnik

V koroški regiji je zmeraj več nogometnih klubov, s tem pa so večje tudi potrebe po sodnikih. Zato prireja strokovni odbor za kadre pri ZTKO Ravne seminar za predelavo gradiva (pravila igre in pravilnik NZJ), ki bo v drugi polovici maja.

Kandidati, ki so zaposleni v železarni, naj se javijo do 11. maja 1979 tovarišu Dragu Babiču (telefon 280), drugi pa na ZTKO tovarišici Mileni Zagernik — telefon 861 336. S. F.

lovalo je 10 pionirjev. Med pionirkami pa se je najbolje odrezala Mateja Smrtnik s 6 točkami, sledita pa ji Cvetka Vaukman in Marija Plešec s po 5,5 točke. Vsi so se tudi uvrstili na pionirsko prvenstvo Koroške.

Tudi letos smo koroško pionirsko prvenstvo zelo dobro organizirali na Ravnah. V dvodnevni boji 7. in 8. aprila 1979 v šoli »Koroški jeklarji« je pomerilo moči 11 pionirjev in 8 pionirk.

Pri pionirjih je naslov koroškega prvaka ubranil Danilo Peruš, iz šole »Koroški jeklarji«, ki je osvojil 8,5 točke s samo 3 remiji in nobeno izgubljenjo partijo. Drugo mesto je osvojil Ivan Harnik iz Vuzenice s 7,5 točke, tretje pa Vlado Jordan iz Slovenj Gradca s 7 osvojenimi točkami.

Med pionirkami pa se je bil boj med Matejo Smrtnik iz šole »Prežihov Voranc« in Alenko Nikl iz Slovenj Gradca, ki sta obe osvojile po 5,5 točke. Prvakinja je postala Smrtnikova, ki je bila boljša šele po 4. kriteriju — točkovanje zmag s črnimi oziroma belimi figurami. Na tovrstnem republiškem prvenstvu v juniju nas bodo zastopali: Danilo Peruš z direktno udeležbo (10 prvouvrščenih lanskega leta) in Ivan Harnik med pionirji ter Mateja Smrtnik, letošnja prvakinja in Vida Sekolovnik iz Dravograda — direktno, med pionirkami.

Viktor Pesjak

Razigrana mladost

HUMORESKA

Janusz
Oseka**Odhod v tujino**

V inozemstvo je bilo treba poslati nekoga na poslovni razgovor. Ker je bila to ena od zahodnih dežel, je moral biti to zanesljiv človek. Razprava je potekala takole:

»Naj gre Szcudlowski.«
»Nemogoče. On ni poročen. Obstaja nevarnost, da se na kraju samem zaljubi in aklimatizira.«
»Saj sploh ni tak. Ženski se ogiba.«

»Do prve priložnosti. Na zahodu so ženske take, da človek ponori. Fanta utegne to zlomiti.«

»Kaminski se sploh ne zanima za ženske, pa še poročen je. Pošljimo njega!«

»Nesmiselno. Njegova žena je odvrtna. On samo čaka, da se ji kam izmuzne. Ta že ne more iti.«

»Mogoče Niezabudka? Izvrsten strokovnjak za te stvari...«

»Da, ampak reakcija. Z občudovanjem govori o Franciji. Tak se ne vrača.«

»Pa vendar je bil že sedemkrat po vojni tam in se je zmeraj vrnil.«

»Da, toda kako dolgo še? Sicer pa: odkar je Maslacz dvignil v Parizu državni denar in pobegnil v Argentino, ne verjamem reacionarjem. Tovariš Maslacz je bil omahljivec, morda je tak tudi ta?«

»Vrag vedi! Kaj če bi poslali Mularczyka? Soliden delavec je in do nezvesti zaljubljen v svojo ženo.«

»Nimam zaupanja v taka plameneca čustva. Do nezvesti se

more zaljubiti edino neuravnovešen človek. Naj takemu zaupamo važen posel?«

»Raje ne. Naj gre Korowiecki.«

»Ta ima na Floridi strica milionarja. Se mu bo priliznil, da bi postal njegov dedič. S tolikim denarjem pa se da npr. v New Yorku živeti tisoč let.«

»Korowiecki ne more živeti tisoč let, ker je star že čez petinšestdeset. Njegov stric je pa tik pred bankrotom.«

»Nikoli se ne ve. So tudi lažni bankroti. Korowiecki ne more iti.«

»Dobro, poskusimo z Galažkom.«

»Galažka se že deset let uči tujih jezikov in dviga svoje kvalifikacije. Sumljiv je. Zdi se mi, da hoče v tujino. Zakaj? Nisem prerok.«

»Čudna stvar, ostal je edino še Krowka.«

»Ne zna jezikov.«

»Ni strokovnjak.«

»Nasploh je budalo.«

»Kot delavec ni vreden nič.«

»Skratka, popolna nulica.«

»Ne bi mnogo izgubili...«

Šel je Krowka.

(Prev.: ar)

Fotografije za to številko so prispevali: F. Kamnik, F. Rotar in služba za informiranje.

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1979/80

Delovna organizacija železarna Ravne razpisuje za potrebe svojih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za šolsko leto 1979/80 naslednje kadrovske štipendije:

štipendije

I. FAKULTETE IN VISOKE SOLE

1. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	
— VTO montanistika — odsek za metalurgijo (2 štipendiji za I. stopnjo)	10
— VTO kemija in kemijska tehnologija — smer kemijska	1
2. Fakulteta za strojništvo Ljubljana ali VTŠ Maribor	
— statično-konstruktorska smer (3 štipendije za I. stopnjo)	6
— tehnološka smer (1 štipendija za I. stopnjo)	2
— NC obdelovalni stroji	1
— energetika	1
3. Fakulteta za elektrotehniko Ljubljana ali VTŠ Maribor	
— oddelek za šibki tok — industrijska elektronika	1
— oddelek za jaki tok — merilno regulacijska smer	1
4. Ekonomska fakulteta Ljubljana ali VEKS Maribor	
— knjigovodstvo in informatika	2
— finance	2

— računovodstvo (za vse smeri imajo prednost višji letniki)	1
— računalništvo	2
— statistika	2
— turizem in gostinstvo (za I. stopnjo)	1

II. VIŠJE SOLE

1. Višja gostinska šola na Reki	1
2. Višja tehniška varnostna šola Ljubljana	1

III. ŠTIRILETNE SREDNJE SOLE

1. TŠ strojne smeri pri ŠC Ravne	8
2. Tehniška kemijska šola Ruše (zaradi izmenske narave dela pridejo v poštev samo fantje)	2
3. Gradbena tehniška šola Maribor	
— oddelek za visoke gradnje	1
— oddelek za nizke gradnje (učenec II. letnika)	1

IV. TRILETNE POKLICNE SOLE

1. Poklicna kovinarska in metalurška šola Ravne	
— talilec	10
— valjavec	8
— kalupar livar	8
— kovač	6
— kalilec	5
— strojni ključavničar	30
— strugar	23
— brusilec	17
— rezkalec	19
2. Šolski center pri Iskri Kranj	
— elektromehanik	4

V. DVELETNE POKLICNE SOLE

1. Šola za specializirane metalurške delavce Ravne	
— talilec elektro peči	8
— valjavec profilov	5
— strojni kalupar	8
— strojni kovač	6

RAZPISANA PROSTA UČNA MESTA

— obratovni električar	6
— elektromehanik	1
— stavbni klepar	3
— pohišten mizar	1
— modelni mizar	5
— natak	1

Prijave za učna mesta zbira Šolski center Ravne.

Kandidati naj vložijo prošnjo za štipendijo (obrazec 1,65 DZS) in potrdilo o premoženjskem stanju v KADROVSKI SLUŽBI ŽELEZARNE RAVNE, najkasneje do 20. junija pa morajo poslati tudi šolsko spričevalo ali potrdilo o opravljenih izpitih.

Nepopolnih prošenj ne bomo obravnavali.

MODNE DROBNARIJE

O ženskih torbica

1. Ko kupujete torbico, razmislite, za kakšen namen jo boste rabili.
2. Ni dobro niti lepo, če je položena s svilo.
3. Elegantni ženski ne pristaja torbica iz plastične mase.
4. Za čez dan imejte veliko torbico iz svinjskega usnja.
5. Nikar ne natrpajte vsega mogočega v torbico.
6. Pazite, da bo barva v skladu z garderobo.

O nakitu

1. Ne trošite denarja za cenene ogrlice.
2. Ne nosite mnogo nakita na potovanju.
3. Nasploh imejte mero.
4. Nikoli ne mešajte pravega in umetnega nakita.
5. Izogibajte se okraskom v lasih, razen ob svečanih priložnostih.
6. Pazite, da bo nakit okusen in ne prevelik.

SLIKOVNA PRVOMAJSKA KRIŽANKA

		SESTAVIL MIV	TEKOČE GORIVO	TRAVA DRUGE KOŠNJE	JUHOVSKI JUHOVNIK	POKR. V VIETNAMU	VRC	AGAVI PODOBNA RASTLINA		
		POTROŠNJA								
		VINSKI CVET								
		PRSTA KOLONJSKE TRASE								
		PRESTAVA								
MIRAN POTRČ			GORA V SEK. KARLO- LINI (2DA)			LANTAN		MILOŠ MINIČ		
			KAFKA FRANZ					OŠJI SORODNIK		
MADŽARSKI SKLADATELJ FERENC								PLES		
GR. MIT. NIMFA								SOVRAŽNIK ŽELEZA		
NOVA ZELANDIJA			MEDMET					AVTO- MOTO DRUŠTVO		
			REJKO ŽENSKO IME					MOŠKO IME		
JANEŽ					STORE					
TOVARNA RADIOJSKIH IN TV APA- RATOV V ZAGREBU				NASELJE MED LJUB- LJANO IN POSTOJNO	VAS PRI LJUBLJANI			STANE SEVER REKA V EVROPSKEM DELU SZ		
VASTA GOZDNE ŽIRAFE								DEL TENISKE IGRE		
								ALUMINIJ		
DUJARD DUJARDIČ			LAZO GORISEK			TEHNIŠKA SOLA				
			VOTLA MERA			PERZIJSKI VLADAR				
ERŠAŠNIK						NAJŠTE- VILNEJSI NAROD NA SVETU				
						NAJSTAREJ- ŠI PREVOD BIBLIJE HRVAŠKO 3. IME			PRSTA OGNJKO- VEGA VODIKA	ZOLAJEV ROMAN
NAŠ TENIŠKI IGRALEO					PUSTNA SLADICA			SANJE		
					PALICA ZA BILJARD			KOPALNO KORITO		
						ERA, DOBA			TANTAL	
									MAKARSKA	
			TROJANSKI JUNAČ			KOŽAŠKI POVEZUNIK				
			BREZ PRAV- NA MNOŽICA				MESTO V JV TURČIJI			